

1068

VINERI 16 MARTIE 2001 • ANUL II NR. 11

FOAIA românească

SĂPTĂMINAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Biserica din Pusta Otlăcii

De 15 Martie – despre libertatea presei

Presa sub presiune nedemnă

CALENDAR ORTODOX

19 martie, luni – Sf. Mc. Hrisant, Daria, Ilaria și Panhariu.
20 martie, marți – Cuv. Mucenici uciși în Mănăstirea Sf. Sava.
21 martie, miercuri – Cuv. Iacob, episcopul și mărturisitorul; Sf. Toma și Serapion.
22 martie, joi – Sf. Sfințit Mc. Vasile din Ancira; Sf. Drosida.
23 martie, vineri – Cuv. Mc. Nikon și cei 199 mucenici care au mărturisit împreună cu el.
24 martie, sâmbătă – Înaintepăznuirea Bunei Vestiri; Cuv. Zaharia; Sf. Mc. Luca. (Pomenirea morților)
25 martie, duminică – (†) Buna Vestire. (Dezlegare la pește) Duminică a IV-a din Post (a Sf. Ioan Scărarul); Ap. Evrei VI, 13–20; al Sfântului: Efes. V, 8–19; Ev. Marcu IX, 17–32; a Sfântului: Matei IV, 25; V, 1–12; glas 7, voscr. 7.

AGENDĂ

19 martie

721 î.e.n. – prima eclipsă solară, înregistrată în analele istoriei mondiale, a fost văzută din Babylon.

1895 – s-a născut, la Cîmpulung-Muscel, *Ion Barbu*, poet și matematician român. 1917 – s-a născut, la București, compozitorul și pianistul de concert român *Dinu Lipatti*. Activitatea sa de pianist concertist l-a făcut cunoscut în numeroase țări europene, fiind apreciat ca unul dintre cei mai străluciți interpreți ai timpului.

20 martie

1820 – s-a născut, la Huși, în Moldova, *Alexandru Ioan Cuza*, primul domnitor al Principatelor Române Unite (între 1859-1866).

1828 – s-a născut dramaturgul *Henrik Ibsen*.

1894 – s-a stins din viață politicianul *Kossuth Lajos*.

1993 – la Giula s-a dezvelit bustul marelui scriitor român *Liviu Rebreanu*. Monumentul a fost sfințit de Prea Sfințitul Timotei, episcop al Aradului.

21 martie

1685 – s-a născut, la Eisenach, compozitorul german *Johann Sebastian Bach*.

1944 – I.C. Brătianu și Iuliu Maniu au adresat marelui Ion Antonescu o scrisoare în care i-au cerut să convină cu Germania, în privința ieșirii României din război.

22 martie

1832 – s-a stins din viață scriitorul și poetul german *Johann Wolfgang Goethe*.

23 martie

1813 – s-a născut, la București, poetul *Cezar Bolliac*.
1904 – după 13 ani ca membru al Academiei Române, *Iosif Vulcan* a fost ales ca președinte al secției literare.

24 martie

1847 – s-a născut, la Iași, istoricul și filosoful *Alexandru I. Xenopol*.

1905 – a murit scriitorul francez *Jules Verne*.

25 martie

1881 – s-a născut, la Sinnicolaul Mare, *Bartók Béla*, compozitor, pianist și folclorist maghiar.

1957 – a fost înființată *Comunitatea Economică Europeană*.

1942 – s-a născut poeta *Ana Blandiana*.

Concurs pentru taberele de lectură și păstrare a tradițiilor

Ministerul Învățământului lansează concurs pentru organizarea taberelor de lectură și păstrare a tradițiilor a minorităților naționale și etnice din Ungaria. Scopul concursului este realizarea taberelor unde copiii care învață în școli de naționalitate își pot perfecționa cunoștințele de limbă maternă, pot cunoaște mai bine cultura și tradițiile minorităților, respectiv îi ajută să participe la programe de limbă maternă în țara mamă.

Pot înainta dosare de concurs instituțiile de învățământ ale minorităților și acele autoguvernări pe țară ale minorităților, care vor să organizeze tabere de cel puțin 7 zile pentru minimum 15 copii. Termenul de înaintare a dosarelor de concurs este 15 aprilie 2001, adresa: Ministerul Învățământului, Direcția pentru Relațiile cu Minoritățile, 1884, Budapesta, Căsuța poștală nr 1.). Decizii despre concursurile înaintate se vor aduce până pe 20 mai 2001.

Expoziție de fotografii la Budapesta

Luni, la 19 martie, la ora 18.00, la Centrul Cultural al României de la Budapesta va avea loc o expoziție de fotografii cu titlul „Cu papucii prin desert...” de artistul fotograf *Constantin Stan*. Expoziția va fi vernisată de istoricul de artă *Kocsis Nagy Noémi* și de jurnalistul *Mircea Toma*.

„De la Eminovici la Eminescu”

Cu acest titlu se organizează la Oradea, în zilele de 24-25 martie, un simpozion internațional cu tema „*Iosif Vulcan și Mihai Eminescu*”. Evenimentul se leagă de aniversarea a 160 de ani de la nașterea scriitorului *Iosif Vulcan*, redactorul primei serii a revistei „Familia” de la Budapesta (1865–1880) și Oradea (1880–1906). În a doua zi

a programului, de Buna-vestire, se va face un pelerinaj la Holod, satul de naștere al lui *Iosif Vulcan* și participarea la slujba de la biserică și întâlnirea cu populația și tradițiile locului.

La manifestare sînt invitați redactori și editori de publicații românești din România și din țările din jurul României.

- va -

La Budapesta

Concertul Formației de jazz PLAY OFF din Oradea

În ziua de 8 martie a.c., începînd cu ora 18.00, la Centrul Cultural al României de la Budapesta a avut loc un concert de mare succes, susținut de cunoscuta Formație de jazz *PLAY OFF* din Oradea, concert pe care tinerii orădeni l-au oferit tuturor femeilor din lume cu ocazia zilei de 8 Martie.

Cei cinci membri ai formației (*Joe Balogh* –

chitară, *Orbán Miklós* – tobe, *Vlad Spătar* – chitară bass, *Cristian Moldoveanu* – pian și *Trendler József* – percuție) au impresionat publicul spectator iubitor de muzică din Budapesta, prezent în număr mare în sala de concerte a Centrului Cultural, atît prin profesionalismul de mare ținută al interpretării, cît și prin conținutul repertoriului – extrem de bogat

și variat. Concertul Formației de jazz *PLAY OFF* a cuprins majoritatea stilurilor de jazz, de la swing, be-bop, cool, latinjazz, fusion, pînă la prelucrări clasice din Debussy, Bartók și Enescu. În partea a doua a concertului, Formația de jazz din Oradea a prezentat la cererea publicului spectator piese originale compuse de membrii formației, compoziții în care se remarcă atmosfera jazzului „New Age”.

Concertul a fost televizat integral de către cel mai mare post de televiziune din sectorul XIV al Budapestei – sector rezidențial unde își are sediul Centrul Cultural al României.

Acțiunea culturală s-a concretizat datorită sprijinului acordat de către Ministerul Culturii și Cultelor și Ministerul Afacerilor Externe din România. **Anamaria Pop**, director

Bal de Mărțișor

Asociația Română din Budapesta și Restaurantul Transilvania așteaptă cu drag românii din Capitală și din toată țara, pe toți iubitorii, dar și pe aceia care chiar acum se vor îndrăgosti de veritabilele cîntece, muzică și dansuri populare românești, la tradiționalul Bal românesc de Mărțișor, care va avea loc în sala festivă a Autoguvernării Belváros-Lipótváros (Budapesta, sectorul V, piața Erzsébet nr. 4), sîmbătă, la 17 martie 2001.

Între orele 16.00-17.00

își vor da concursul Orchestra Virtuozii Banatului, cu solistul *Traian Jurchelea*, solista budapestană *Daniela Sircă* și recitatorii *Elena* și *Adam Czako*. Balul va începe la ora 17.30 și va dura pînă în zori.

Pe lista de bucate se găsesc specialități culinare românești. Bilete se vînd la Restaurantul Transilvania (Budapesta, sectorul VI, str. Rózsa nr. 98, tel.: 06-20/319-2954), între orele 13.00 și 22.00, respectiv sîmbătă, la fața locului.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: **Pe ulița bisericii din Otlaca Pustă**
(Foto: *Vasile Gurzău*)

**Foaia românească
pe Internet**
www.foaia.com

De 15 Martie

Despre libertatea presei

Epoca modernă a popoarelor, epoca luminilor, a deșteptării la conștiință națională inaugurează cu o sumedenie de revendicări politice și sociale în fruntea cărora stă libertatea presei. Lichidarea feudalismului „întunecat” și proclamarea societății civice își au punctul de pornire în faimoasele dictoane ale Revoluției franceze din 1789: *Libertate, Egalitate, Fraternitate*. În fruntea celebrelor expresii stă, așadar, libertatea, chintesența lumii burgheze în devenire, a societății democratice. Numai libertatea, concepută în sensul larg al cuvântului (libertatea de acțiune, de conștiință, de gândire, de întrunire, libertatea cuvântului, libertatea presei etc.), poate garanta declanșarea forței creatoare a omului, inventivitatea lui, elemente esențiale ale lumii care ieșea, la sfârșitul secolului al XVIII-lea, din obscuritatea unui regim despot.

Nu întâmplător, revendicările tinerilor revoluționari maghiari din 1848 (*Petőfi, Vasváry, Jókai* și alții), formulate și cuprinse în binecunoscutele 12 puncte de *Irinyi József*, încep cu declararea libertății presei și anularea cenzurii, iar primul lor act este eliberarea unor autori care au înfierat în scrierile lor tirania regimului feudal (*Táncsics Mihály*, ceva

mai târziu, la 8 aprilie *Eftimie Murgu*). „Libertatea tiparului” este și pentru *George Bariț*, ctitorul presei române din Transilvania, „începutul minunilor anului 1848”. Într-un articol intitulat *Libertatea, Egalitatea și Frățietatea, această sfântă deviză* (Foaia pentru minte..., nr. 12., 22 martie 1848), scrie cu entuziasmul atât de propriu pentru acele momente istorice: „Urmeze orice, noi din partene cunoaștem că pentru români încă se deschise o epohă cu totul nouă, însă o epohă care ca să pună temeiul stătătoriu al fericirii noastre atîrnă numai de la modul cu care ne vom ști folosi de ea”. Tiparul liber, „scăpat de toate ferecăturile despotice”, sporește responsabilitatea minuiților de condei. Din cauza cenzurii, autorii se ascundeau în dosul „anonimităților”. Bariț își îndeamnă tovarășii de breaslă să iasă din anonimat, căci cititorii au tot dreptul să cunoască „apostolii adevărului”. ***Lată mesajul înaintașilor pașoptiști: „libertatea de a vorbi, de a scrie și de a se aduna, de a se înțelege; fiți mai curajoși! E slobod fiecăruia a-și declara părerea sale.”***

Este, pînă la urmă, mesajul unei libertăți neîmplinite, declarate, dar nu și desăvârșite. Burghezia, după ce își consolidase pozițiile,

„Inima românilor a bătut totdeauna pentru libertate”
(Simion Bănuțiu)

trece la tot felul de uneltiri menite să îngreiească libertatea cuvântului. În epoca dualismului austro-ungar, de exemplu, în ciuda caracterului liberal al regimului, procesele de presă se țineau laș, mai ales în cazul presei naționalităților. Iar după cel de-al doilea război mondial, țările ocupate de Uniunea Sovietică sînt ținute

într-o muțenie totală, lăsînd să se audă doar cîntecul drag regimului totalitar.

Lupta pentru presă fusese reluată după mutațiile politice din 1989. Valsurile bizantine, la noi, la românii din Ungaria, constituie o parte integrantă nu numai a bătăliei pentru presă, ci și pentru libertatea ei. Este o meteahnă a comunităților precare, care nu se știu descurca. Șvabii și slovaci, de pildă, nu fac caz din faptul că săptămînalul lor subvenționat de la buget este scos aiurea, Autogovernării Românilor din Ungaria, acum, după șase ani de poticnire prin neant și dormitare la periferia vieții noastre politico-culturale, i-a trîsnit prin minte să acapareze și milioanele destinate presei minoritare.

Altminteri, așa cum sîntem noi, așa este și presa noastră. Mai exact, fila are două laturi. Una ideatică, iar alta structurală, administrativă. Prima ar trebui să fie ca o urzică, să înțepe din cînd în cînd, deoarece omul este imperfect, are multe defecte, iar cei cu o mai mare clar-viziune, jurnaliștii au datoria să surprindă și frumosul, și urîtul, să ne ajute la plivitul neghinei, pen-

tru ca lanul de grîu să arate mai frumos. Al doilea aspect al problemei este mai complicat și delicat, fiindcă intențiile personajelor implicate nu sînt totdeauna ușor de iscodit. Se dă „bătălia” pentru editarea Foi românești. Lumea care ne cunoaște și e cît de cît obiectivă, trebuie să recunoască faptul că săptămînalul nostru nu a fost niciodată în istoria lui de o jumătate de secol la înălțimea actuală și mă îndoiesc că alți ziariști români din Ungaria ar fi capabili să scoată un ziar mai bun. Și totuși sînt tentații care pun la îndoială acest fapt evident, frămîntîndu-se să scoată o altă gazetă în detrimentul Foi... Motivul? Scopul?

Anomaliile decurg din lipsa de reglementare a problemei. Cei care dau bani unei minorități naționale pentru scoaterea gazetei, ar fi trebuit de mult să impună și condițiile tehnice de apariție. Un lucru este sigur: pentru cei care trăiesc într-o societate cît de cît democratică și iau pe buze termeni pretențioși, cum ar fi bunăoară, **presa liberă sau libertatea presei**. Ca presa să poată fie liberă și mai ales obiectivă, și nu un instrument de a executa pentru nu știu cine un chip cioplit, ea trebuie ținută la o distanță apreciabilă de factorii politici de decizie. După un deceniu de la revenirea la democrație, este pur și simplu o aberație să convingi pe cineva că foaia unui organ național de conducere ar fi capabilă să dezbătă în mod obiectiv problemele comunității pe care reprezintă de vîrf o reprezentanță.

Foaia românească nu reprezintă interesele Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, după cum nici interesele Autogovernării Românilor din Ungaria. Foaia românească reprezintă interesele comunității românilor din Ungaria, interese culturale și morale. Ar trebui lăsată în pace spre a-și putea îndeplini cu demnitate și profesionalism misiunea și în condiții mai agreabile. Numai în acest caz am putea vorbi de libertatea presei...

Gheorghe Petrușan

Studiul Mariei Berényi pe Internet

Lucrarea dr. Mariei Berényi cu titlul „Minoritățile din Ungaria și globalizarea”, sus-

ținută la conferința „Minoritățile din Ungaria la răscrucea Mileniilor” din Budape-

sta, la 16 februarie, poate fi deja citită pe Internet, în revista electronică Etnonet (www.etnet.hu). Studiul analizează șansele de viitor ale naționalităților, ale culturii lor, într-o Europă unită, arătînd că ne vom putea menține în lumea globalizată numai atunci, dacă vom fi conștienți de identitatea și diversitatea culturii noastre. Minoritățile din Ungaria vor putea supraviețui și în mileniul nou dacă vor primi ajutor, înțelegere din partea națiunii majoritare. Maria Berényi consideră, în această lucrare, că este mare nevoie de autonomia culturală, pentru că minoritățile din Ungaria vor putea lupta contra asimilării numai în forme instituționalizate.

Oferiți 1% din impozitul Dvs. pentru scopuri românești

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria
19058283-1-04

Fundația „Pentru păstrarea limbii române”,
Chitighaz
19375523-1-04

Fundația „Pentru Muzica”, Giula
18376146-1-04

Fundația „Homo Ludens”, Giula
(Grădinița din str. Galamb)
18371062-1-04

Biserica Ortodoxă Română din Ungaria
(cod tehnic) 0293

Ușile Parlamentului rămân închise în fața minorităților

Atît Constituția țării, cît și Legea pentru drepturile minorităților permite naționalităților să dispună de reprezentanță politică la cel mai înalt nivel, altfel spus, fiecare minoritate din Ungaria să aibă barem un deputat în Parlament. Deși acest drept constituțional există mai bine de un deceniu, totuși legislația ungară nici pînă astăzi n-a creat posibilitatea ca minoritățile naționale și etnice să intre în Parlament. Fapt cel puțin curios, cunoscînd vehemența politicianilor cînd este vorba despre apărarea drepturilor etniei maghiare din țările învecinate, care în afară de Austria, în toate țările din jur se bucură de acest drept. Ba mai mult, în România și Slovacia – e adevărat că este cu totul altă mincare de pește – partidele maghiare au fost sau sînt și la ora actuală factori de guvernare.

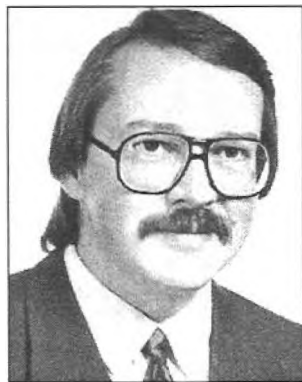
Unii intelectuali de naționalitate din Ungaria susțin că nu ne arde neapărat de reprezentanță în Parlament din moment ce nici sistemul de autoguvernare nu s-a arătat capabil nici măcar să frîneze procesul de asimilare. Sfera politică nu are atîta im-

portanță în viața minorităților din Ungaria, munca cu adevărat salvatoare s-ar putea desfășura pe tărîmul cultural, care astăzi este copilul vitreg al politicii – s-ar putea formula sumar părerea acelora care nu sînt de acord cu politizarea prea energică a vieții publice minoritare. Dar liderii autoguvernărilor își revendică și în continuare dreptul constituțional de a avea reprezentanți în Parlament.

Indiferent de nivelul eficienței viitoare a deputaților de naționalitate, pretenția șefilor de reprezentanță este întemeiată. Elita politică, după schimbarea sistemului politic, și-a asumat același angajament chiar și în două rînduri, dar nici de atunci nu-și respectă promisiunea. Pentru a căuta explicații la această lacună politică, ne-am adresat cu următoarea întrebare la trei deputați în Parlament, reprezentînd trei partide politice: *Fără îndoială, în ultimul timp s-a creat un sistem de instituții minoritare, care are însă o lacună. Deși s-a garantat prin lege, totuși minoritățile n-au reprezentanță în Parlament. Ce părere aveți despre această problemă?*

parlamentului unicameral de sute de ani este tocmai acesta. Parlamentul unicameral nu poate funcționa bine numai atunci, dacă deputații aleși în acest fel nu reprezintă culoarea pielii, religia etc., ci o anumită scară de valori pe baza căreia își desfășoară activitatea. Deci se poate calcula în prealabil, cum va decide Parlamentul în anumite probleme – impozit, învățămînt, chestiuni sociale – conform normelor politice ale partidului cutare. Deci, aceasta este poziția partidelor. Iar minoritățile, pe bună dreptate, pot obiecta cum că toate acestea sînt niște principii bune și constituționale. Totuși unde rămîne adevărata reprezentanță minoritară? Pe noi cine ne reprezintă în Parlament? La această întrebare au încercat să răspundă – după părerea mea în mod cinstit și corect – mai multe partide, încercînd să lanseze pe lista lor electorală și reprezentanții minorităților. De exemplu, partidul meu (SZDSZ) în fiecare ciclu electoral a depus eforturi serioase ca să ajungă în Parlament de pe lista noastră proprie și minoritari. Dar și în rîndurile Forumului Democrat Maghiar, în primul ciclu s-au aflat mai mulți minoritari, ceea ce se poate spune și despre Partidul Socialist. Deși nu este o soluție definitivă, dar într-o oarecare măsură rezolvă problema, dacă partidele politice din Ungaria, ca o normă de bază, ar trece pe lista lor și deputați de origine minoritară într-o poziție care permite realmente și intrarea

lor în legislativ. Pe de altă parte problema într-adevăr trebuie rezolvată. Sînt convinși că și în condițiile parlamentului unicameral se poate elabora un sistem electoral care ar permite intrarea deputaților de minoritate națională în Parlament. Din punct de vedere al tehnicii juridice este o problemă deosebit de dificilă, dar eu sper să fim aproape de rezolvare.

Csapody Mihlós, Forumul Democrat Maghiar (MDF)

– Vina noastră se numește omisiune constituțională. Este vorba despre o omisiune. Pur și simplu, în al doilea ciclu am luptat cu lipsa de timp. O dată cu apropierea alegerilor, situația a primit un tot mai accentuat ton politic. Partidul Socialist cvazi a promis minorităților reprezentanță în Parlament. A și lansat o anumită inițiativă pripită, dar după alegeri am sesizat cît de greu se poate trata problema cu tact, dar în același timp și în mod hotărît. Trebuie să fim discreți pentru că omisiunea nu se poate tergiversa pînă la infinit, dar trebuie să fi-

nem seamă de părerea tuturor celor vizați în problemă, pentru că altfel nu merită să elaborăm legea. Dacă avem un corp care se consideră atotputernic și nu solicită părerea autoguvernărilor de minoritate, nu am făcut nimic. Totuși e necesară și o anumită fermitate, deoarece problema nu poate fi rumegată pînă în veci, așa că uneori cei vizați, care își revendică în gura mare părerea, nici nu-și fac apariția la consfătuirile unde se discută chestiunea aceasta.

– *Există și părerea că partidele se tem, că dacă ajung în legislativ 13 deputați de naționalitate, atunci se va destrăma echilibrul parlamentar, respectiv aceștia ar putea juca rolul balanței.*

– Se ridică și întrebarea, dacă oare deputații de minoritate națională și etnică ar forma o fracțiune independentă? Ar fi destul de ciudat. Sau: cîți bulgari, sîrbi sau romi vor intra? Și apoi: în care fracțiune se vor încadra acești deputați? Vor fi independenți, cu toate handicapurile care derivă din reglementările muncii legislativului? Sînt o mulțime de probleme de acest gen. Părerea partidului meu (MDF) este că reprezentarea drepturilor minoritare constituie o ordine garantată. Există un ombudsman al minorităților, în rîndurile partidelor parlamentare există deputați slovaci, germani, croați, eventual romi. Aceștia își pot revendica plîngerile în Parlament și în limba maternă. Iar pretențiile acestora sînt susținute și de fracțiunile lor. Toate aceste argumente sînt adevărate, dar Forumul Democrat apreciază că, în caz că există voința politică de a rezolva reprezentanța directă a minorităților, atunci nu trebuie să căutăm scuze, ci trebuie să acționăm în vederea găsirii soluțiilor concrete. Deci, noi am ajuns în faza cînd nu mai contează care pot fi riscurile privitoare la stabilitatea politică. Dacă am validat o lege, căutăm cum s-o traducem în practică, cum s-o umplem cu conținut, respectînd și părerea minorităților. Toate „lăcrămațiile” și capriciile – intenționat formulez în acest fel – nu se pot lua în considerare, dar neapărat trebuie să luăm în seamă pretențiile concetățenilor noștri, cu care conviețuiesc de o mie de ani. Aceste

revendicări, dacă așa este dat, sînt întemeiate. Sesizez însă că voința politică există tot mai mult, dar trebuie să evităm tergiversarea discuțiilor pînă la alegeri, pentru că atunci toată treaba poate primi și o tonalitate politică.

Tabajdi Csaba, Partidul Socialist Ungar (MSZP)

– Neapărat ar trebui să rezolvăm reprezentanța în Parlament a minorităților. Aceasta este o lacună mare, într-un fel o meschinărie. Mi-e rușine că elita politicii maghiare nu are curajul să rezolve odată această problemă.

– *Cu ce se poate motiva? De ce n-au fost capabile trei guverne să pună la punct reprezentanța parlamentară a minorităților?*

– În Parlamentul Ungariei, de zece ani nu s-a putut constitui o majoritate de două-treimi care și-ar fi asumat riscul, ca într-un anumit caz să accepte ca minoritățile să devină factori decisivi la formarea guvernelor, deci să aibă rolul balanței. Dacă luăm în serios ideea că minoritățile din Ungaria sînt factori constitutivi ai statului și nu niște jucării, atunci elita politică ar trebui să-și asume responsabilitatea. Dacă ne bucurăm că UMDR, respectiv Coaliția Maghiară din Slovacia a putut sau și acum ia parte în guvernare și se află în postura balanței, atunci nu putem judeca altfel nici la noi acasă. Într-un caz, în Slovenia culoarea politică a coaliției a fost decisă chiar de o singură reprezentanță a minorității maghiare. În politică trebuie să ne asumăm acest risc. Și din partea Partidului Socialist, am fost gata să o facem în '93, în '96, dar chiar și în '97. Din păcate nici la ora actuală nu există o majoritate de două-treimi care ar susține reprezentanța în Parlament a minorităților.

Ștefan Crâsta

Fodor Gábor, Alianța Liberilor Democrați (SZDSZ)

– După părerea mea, această problemă are o importanță deosebită, care irită minoritățile chiar din 1990. Pe bună dreptate, pentru că acest drept este garantat și prin lege. Legea minorităților dar și Constituția prescrie reprezentanța parlamentară a minorităților, însă o reglementare detaliată nu există. De ce nu s-a realizat pînă acum? Pentru că o parte considerabilă a partidelor – și ele nu pot fi învinuite, pentru că au un motiv important – consideră că în caz că reprezentanța minorităților se va realiza în felul în care ani de zile a apărut în planuri, și din partea minorităților vehicula ca un fel de pretenție, va tulbura funcționarea parlamentului unicameral. Ar duce Ungaria spre un sistem politic corporativ, ceea ce înseamnă că unele grupări de interese – minorități, culte, sindicate, autoconducători etc. – pe baza că reprezintă interesele anumitor comunități ar trimite reprezentanți în Parlament. În acest fel, cetățenii n-ar alege pe baza valorilor politice, deși logica funcționării

Presă sub presiune nedemnă

Cam de 20 de ani încoace, pentru caracterizarea situației în care ne aflăm ca minoritate, recurgem deseori la concluzia că ne pierdem prin asimilare. Se pare, însă, că nici pieirea nu este un proces simplu și ușor, deoarece în unele domenii de activitate românească rămân încă dovadă și de forțe producătoare de progres. În această categorie văd eu, printre altele, devenirea tot mai matură a presei noastre. Inclusiv a *Foii românești*, în jurul căreia se adună acum atîția nori negri.

— Sînt nu numai un vechi abonat și cititor al acestui săptămînal, ci (pînă la pensie) am fost și activist al cauzelor românești de la noi. Mă pot considera, deci, martor al multor fapte bune, pe care această minoritate a reușit să le îndeplinească în ultimele patru-cinci decenii, în multe privințe pornind de la zero. Dar a trebuit să trăiesc, să trăim, administrativ și sufletește, prea multe cazuri de nepăsare și iresponsabilitate față de ceea ce odată s-a creat și ar fi trebuit mai mult sprijinit decît împiedicat. Mai mare a fost durerea că, deseori, înseși organele noastre de conducere au dovedit o astfel de atitudine. Risipă de valoare culturală, cu contribuție oficială, ar fi acum și pierzania sau periclitarea existenței Foii.

Gîndindu-mă la istoria de 50 de ani a acestei gazete, sînt înclinat să conclud că ea a avut de luptat mai mult cu mediul instituțional decît cu munca de scriere și redactare. Faptul că a fost criticată permanent nu m-a surprins niciodată. Mă rog, o publicație începătoare, cu ziaristi abia în formare...; multă vreme, atîta ne-au permis condițiile noastre specifice, săraci în intelectualitate. Numai că dintotdeauna criticele au fost prea goale, deoarece au venit din partea unui mediu social (de fapt, a vieții noastre publice) care — după experiențele mele — n-a știut să formuleze așteptările concrete față de presa românească în așa fel, ca și redacția să înțeleagă cu ce conținut ar fi cel mai bine să-i deservască pe cititori. La atîtea și atîtea sedințe

s-a obiectat formatul gazetei, pozele din ea, literele și o mulțime de amănunte tehnice și administrative! De critici mai consistente decît acestea, nu-mi aduc aminte. Acum, o vedem cu toții, Foaia a ajuns sub o presiune și mai aspră din partea mediului oficial, însă critica a rămas, absolut tradițională în ce privește lipsa argumentelor substanțiale, concrete.

Mă gîndesc, bineînțeles, la hărțuiala actuală dintre Uniune (UCRU) și Autogovernare (AȚRU) pe „pielea” Foii românești. O situație care ne învață încă o dată că nu numai politica „mare”, ci și cea „mică”, la nivel minoritar, are reflexul puterilor de a-l duce pe om cu vorba spre alb, cînd logica faptelor arată clar că totul este destul de negru. Pe de o parte, citim că AȚRU nu dorește să elimine „de pe piață” Foaia românească, pe de altă însă știm despre faptul că a înaintat dosar de concurs anume pentru banii cu care a fost subvenționată Foaia pînă acum. Autogovernarea a făcut acest lucru în cunoștința de cauză că statul suportă numai cheltuielile pentru apariția unui singur săptămînal românesc. Ceea ce nu înseamnă altceva decît că AȚRU vrea suprimarea Foii (prin înlocuirea acesteia cu gazeta Cronica).

Dacă Autogovernarea trece sub tăcere această realitate, noi, cei nedemni de vorbe deschise, sincere, trebuie să recunoaștem că această instituție reprezentativă are tot dreptul să scoată o gazetă a ei, să se adreseze prin ea întregii comunități românești, etc. Chiar mai mult, nu e exclus să reușească să scoată un săptămînal mai bun decît cel editat pînă acum de Uniune. Întrebarea este însă dacă dorește să facă acest lucru printr-un atentat împotriva unei vechi instituții culturale, cum este Foaia, care, oricum, (evident, din contribuția tuturor generațiilor de ziaristi) a fost și este cunoscută drept a noastră de toată comunitatea românească — sau fără a vătămă și a distruge acest avut cultural al nostru. Adică: vrea să realizeze Cronica cu ba-

nii alocăți pentru Foaia sau din alte surse financiare. În lumina celor precizate în alineatul anterior, întrebarea nici nu mai poate fi întrebare. Iar în felul acesta, treaba nu mai este cinstită.

Ca „omul de rînd” să vadă și să judece altfel situația, ar trebui argumente serioase, motivate chiar și concret din partea Autogovernării. Nu generalități vagi, nu jocul de-a v-ați ascunselea în spatele declarațiilor frumoase. Pentru că de fiecare dată cînd omul nu este informat suficient, caută el singur explicațiile. Așa încerc și eu să fac.

Poate sînt aici la mijloc milioanele pe care statul le asigură anual pentru apariția săptămînalului. Deși, în comparație cu ceea ce se vede ca rod practic al activității sale, Autogovernarea dispune chiar de prea mulți bani.

Poate intenția de a-și demonstra importanța ca instituție reprezentativă a tuturor românilor din Ungaria este motivul principal. Pare verosimilă și această considerație. O gazetă ar putea s-o pună cel mai ușor în atenția permanentă a publicului.

Poate îmbunătățirea imaginii de „gazdă a culturii” este scopul adevărat. Ce e drept, nu arată bine faptul că din cele 33 de milioane de forinți de buget anual Autogovernarea se îndură să acorde pentru activități culturale doar cu ceva mai mult decît taxa ei de telefoane (2,8 la 2 milioane). Rolul Cronicii ar putea fi să demonstreze prin apariția sa că „noi lucrăm permanent în și pentru cultura română”.

Poate dorința de a stinge sursa criticilor împotriva ei îndeamnă Autogovernarea la acțiunile actuale. Acesta mi se pare motivul cel mai plauzibil. Se înțelege că putea să fie dureroasă scrierea apărută în Foaie despre proporția strigătoare la cer dintre cheltuielile de la rubrica „culturală” și, de exemplu, cea „îndemnărilor și premii ale deținătorilor de funcții” din bugetul autogovernării. Nu mai puțin relevantă și scrierea care a dezvăluit comportarea nepotrivită a președintelui într-o si-

tuație oficială importantă. Presupun că în Cronica nu vor primi loc astfel de scrieri. Pe la noi se învață greu legea ziaristică universală potrivit căreia, pentru stingerea „focului” stîmmit de un articol de ziar nu există decît o singură soluție democratică: răspunsul printr-un alt articol (și nu prin „stingerea” ziarului). Ne mai vorbind de o soluție și mai practică: de pildă, îmbunătățirea radicală a proporțiilor din cadrul bugetului. Odată cu acestea, vor înceta și criticile.

Poate intră în acțiunea Autogovernării toate aceste considerații împreună, eventual altele. N-avem de unde să știm, nici din Cronica, nici din Foaia.

Cu ce argumente se poate apăra acum Foaia românească? După părerea mea, ele există și ele sînt serioase, întemeiate. În plus, pot fi cunoscute de oricine, fiindcă ele nu rămîn ascunse. Înainte de toate, Foaia este legitimă prin două fapte: statul ungar a recunoscut-o întotdeauna, finanțînd-o ca atare an de an, fără nici o obiecție, potrivit legilor minoritare, avînd în vedere realitatea că ea este deschisă pentru orice român, cu orice părere. (Citind Cronica — bună, de altfel — eu n-am găsit în ea nici o scriere care n-ar fi putut să apară și în săptămînalul pe care îl avem deja.) Argumentul cel mai important constă, însă, în performanța ei interioară, de conținut. Fără să desconsider eforturile redacțiilor de pînă acum, cert este că am ajuns să avem un săptămînal cum n-am avut înainte. Are o tematică variată, in-

formează în adevăratul sens al cuvîntului, în stil tot mai documentar (de exemplu, despre ședințe aflăm nu numai că „s-a discutat despre...”, „s-a dezbătut tema cutare și cutare”, „au mai fost și alte păreri”, ci că, în mod concret, cine ce a spus acolo), inițiază și susține schimburi de opinii în anumite probleme generale, de identitate, se ține de normele europene ale presei, adică nu cunoaște tabuuri în chestiunile de viață publică românească de la noi, lasă să se scrie deschis și sincer despre ele, (nu e vina gazetei că în lumea noastră minoritară organele și personalitățile responsabile încă nu prea se simt obligate să răspundă în scris la criticile care li se adresează pe teme de interes public). În plus de aceasta, Foaia românească se angajează și la activități culturale din afara redacției: participă activ la manifestările culturale organizate împreună cu editorul ei, Uniunea...

Aș mai putea lăuda cîteva noutăți ale ei, care ar sublinia și mai mult că nu există nici un motiv serios pentru care forurile responsabile ar trebui să ia urgent măsuri de schimbare a pozițiilor bugetare și structurale în care funcționează săptămînalul actual.

Iată că, după cum de multe ori în existența ei, Foaia are și acum necazuri, și iarăși din atitudinea iresponsabilă a mediului ei oficial. Sînt pentru menținerea ei, ca și pentru cea a oricărei alte realizări culturale a comunității românești.

Mihai Cozma Seghedin

Prelegeri în aula Liceului „Bălcescu”

Un nou ciclu de prelegeri va începe în această lună, din inițiativa bibliotecii românești, în aula Liceului „N. Bălcescu” din Giula. Mai întîi, marți, la 20 martie, începînd de la ora 15.00 cercetătorul *D. Nagy András*, secretarul Societății „Erkel” va ține o prelegere legată de viața și activitatea compozitorului *Erkel Ferenc*. Conferința în limba maghiară va dezbate amănunte despre cronica familiei, precum și despre activitatea de creație a compozitorului.

În după-masa zilei de luni, 26 martie, tot cu începerea de la ora 15.00, cercetătoarea muzeolog *Emilia Martin Nagy* va vorbi despre sărbătorile calendaristice la românii din Ungaria. Tema conferinței este motivată de anotimpul primăverii de care sînt legate cele mai multe sărbători tradiționale ale românilor.

O perspectivă sănătoasă asupra problemelor vieții

Cred că fiecare om, indiferent dacă și-a dăruit viața sau nu lui Hristos, și-a pus cel puțin o dată această întrebare: poate rugăciunea să producă vreo schimbare? Suntem adesea nemulțumiți de cum decurg lucrurile în viața noastră și am vrea să le schimbăm cursul. Încercăm să o facem prin puterile noastre sau apelăm în ultimă instanță la Dumnezeu, prin rugăciune. Iar când ne rugăm, ne dorim din toată inima ca Dumnezeu să ne răspundă așa după cum cerem.

Doresc din toată inima, ca răspunsurile oferite de dr. Billy Graham să ne fie de ajutor în a înțelege rostul și puterea rugăciunii.

Întrebare: Credeți că rugăciunea poate să producă vreo schimbare asupra desfășurării evenimentelor?

Răspuns: Da, sunt convins că rugăciunea poate să schimbe cursul evenimentelor. Aș vrea să-ți răspund prin intermediul Bibliei: „Mare putere are rugăciunea fierbinte a celui neprihănit” (Iacov 5:16). Dumnezeu răspunde întotdeauna rugăciunilor – nu numai uneori, ci întotdeauna.

Uneori nu înțelegem modul în care Dumnezeu răspunde la rugăciunile noastre – uneori El spune „da”, iar alteori răspunsul Său este „nu” sau „așteaptă”. Unul dintre marile privilegii ale copilului lui Dumnezeu este acela de a se adresa direct lui Dumnezeu, prin rugăciune. Acest lucru este posibil, datorită faptului că Isus Hristos ne-a împăcat cu Dumnezeu prin moartea Sa pe cruce. Noi eram despărțiți de Dumnezeu, însă Hristos a luat asupra Lui păcatele noastre și, atunci când venim la Hristos, prin credință, suntem uniți cu Dumnezeu. „Deci, fiindcă suntem socotiți neprihăniți, prin credință, avem pace cu Dumnezeu, prin Domnul nostru Isus Hristos. Lui îi datorăm faptul că, prin credință, am intrat în această stare de har, în care suntem...” (Romani 5:1-2)

Oare lucrul acesta înseamnă că putem să-I cerem lui Dumnezeu orice, oricât de egoiste ar fi dorințele noastre, iar El automat ne va împlini cererea? Nu. Atunci când ne rugăm, trebuie să căutăm voia Lui Dumnezeu, nu a noastră. (Nu vreau să spun că nu trebuie să-I spunem lui Dumnezeu, prin rugăciune, despre preocupă-

pările noastre. Dimpotrivă, suntem îndemnați să o facem. Însă dorința noastră este să-L vedem pe Dumnezeu lucrând conform voii Sale desăvârșite). Biblia spune: „Îndrăzneala, pe care o avem la El, este că, dacă cerem ceva după voia Lui, ne ascultă. Și, dacă știm că ne ascultă, orice l-am cere, știm că suntem stăpâni pe lucrurile pe care l-am cerut” (1 Ioan 5: 14, 15).

Are rugăciunea un rol important în viața ta? Roagă-te pentru ceea ce ai nevoie tu, dar și pentru ceilalți. Slăvește-L pe Dumnezeu în rugăciune și roagă-L să te călăuzească în viață. „Stăruiești în rugăciune, vegheai în ea cu mulțumiri” (Coloseni 4:2). Amintește-ți că Isus S-a rugat în repetate rânduri! Dacă, El Fiul lui Dumnezeu, fără păcat, a avut nevoie să se roage, cu atât mai mult noi ar trebui să învățăm să ne rugăm „neîncetat” (1 Tesaloniceni 5:17).

Întrebare: Ce vor să spună oamenii, atunci când sfârșesc rugăciunea cu expresia „în Numele lui Isus”? N-am înțeles nicio dată lucrul acesta.

Răspuns: Pentru a înțelege semnificația acestei expresii, trebuie să cunoști câteva lucruri în legătură cu importanța și semnificația numelui în lumea antică.

Pentru oamenii din timpul lui Isus, numele unei persoane era foarte important. (Lucrul acesta era adevărat și în timpul Vechiului Testament). Motivul este că oamenii considerau că numele rezuma și arăta adevăratul caracter al persoanei respective. Se putea spune, chiar că numele unei persoane era imaginea personalității sale. Numele nu era numai un sunet sau un cuvânt, ci avea o semnificație. (Noi astăzi am pierdut

această idee, însă nu demult, exista și la noi: cineva care se numea Speriatu, era, într-adevăr, o persoană sperioasă).

Aș vrea să-ți dau un exemplu din Vechiul Testament pentru a ilustra ceea ce vreau să spun. Într-o împrejurare, David a avut neplăceri cu un om care se numea Nabal. Cuvântul „Nabal” în limba ebraică are sensul de „prost, nebun”, iar omul acesta era, într-adevăr, nebun. El a refuzat să-l ajute pe David, cu toate că David îl ajutase. Soția lui Nabal l-a rugat pe David să nu-l facă nici un rău soțului ei, chiar dacă acesta se purtase urât cu el. „Să nu-și pună domnul meu mintea cu omul acela rău, cu Nabal, căci, cum îi este numele, așa este și el; Nabal (Nebun) îi este numele și este plin de nebulie” (1 Samuel 25:25). Numele său („nebun”) arată caracterul și personalitatea acestui om.

Gândește-te la Numele lui Isus! În limba originală a Noului Testament, „Isus” înseamnă „Domnul mântuiește”. Semnificația deplină a Numeului „Isus” i-a fost dată lui Iosif de către înger: „Și-I vei pune numele Isus, pentru că El va mântui pe poporul Lui de păcatele sale” (Matei 1:21).

De aceea, atunci când ne rugăm „în Numele lui Isus”, ne amintim ceea ce este Isus și ceea ce a făcut pentru noi prin moartea și învierea Sa. Ne amintim că El a făcut posibilă rugăciunea noastră, deoarece ne-a mântuit și ne-a împăcat cu Dumnezeu și este Mijlocitorul nostru. Prin meritele noastre nu putem veni înaintea lui Dumnezeu, deoarece suntem păcătoși. Hristos ne-a șters păcatele și ne-a dat iertarea. A ne ruga în Numele lui Isus, ceea ce trebuie să facem, înseamnă să recunoaștem nevoia noastră de Hristos și dorința de a căuta slava și voia Sa în rugăciunile noastre.

Aceste întrebări și răspunsuri sunt cuprinse în cartea *Răspunsuri la problemele vieții* de dr. Billy Graham. Dumnezeu să ne ajute să experimentăm în propria viață puterea rugăciunii!

Nicoleta

Oglindirea slavei lui Dumnezeu

Despre Isus Cristos citim în Evrei cap.1 astfel: „El este oglindirea slavei lui Dumnezeu.” El a venit pe pământ ca să fie un fel de oglindă, care să reflecteze imaginea lui Dumnezeu, ca să ne putem uita la El – noi care nu-L putem vedea pe Dumnezeu – să ne uităm la Isus din Nazaret și să-L vedem pe Dumnezeu reflectat în oglinda aceasta. „El este întipărirea Ființei lui Dumnezeu”, spune textul în continuare.

Imaginea aceasta în limba greacă sugerează un sigiliu imprimat în ceară. Sigiliul este pus pe ceară, iar în ceară rămâne – în negativ – chipul de pe sigiliu. El, „Isus, este „imprimarea în materie” a însăși Ființei lui Dumnezeu, pentru că „în El locuiește trupește toată plinătatea Dumnezeirii” (Col. 2:9). Adică fizic, realmente, obiectiv, aici e toată personalitatea Dumnezeirii imprimată în trup de om. Dumnezeu a luat un pumn de țărână și și-a imprimat chipul acolo, și a zis: „Iată cum arăt Eu redus la scară umană.”

Cine e Isus? El este Dumnezeu care ne întâmpină pe stradă; este Dumnezeu venit aici, la scară umană, Dumnezeu intrat în lumea noastră, în forma noastră de materie, Dumnezeu devenit accesibil, Dumnezeu revelat simțurilor noastre și posibilităților noastre intelectuale.

Dar El n-a venit numai pentru revelare. El a venit pentru mai mult.

Pentru că rasa umană era căzută, pentru că rasa umană era sub vinovăție și sub pedeapsa lui Dumnezeu, trebuia ca Fiul lui Dumnezeu să facă această „coborâre”, așa cum este descrisă în textul din Filipeni: „S-a dezbrăcat de Sine”. În original, e exprimat astfel: „S-a golit de Sine”, S-a „golit” de prerogativele lui Dumnezeu-iei, S-a dezbrăcat de strălucirea aceea dumnezeiască și a luat înfățișarea aceasta de om – rob, sclav – și S-a supus lui Dumnezeu cu un anume scop.

O exprimare și mai plastică o avem în Evrei 2:14, unde scrie că, deoarece toți fiii unui tată au același sânge și aceeași carne și deoarece Dumnezeu voia să facă din noi copii ai Lui, Cristos trebuia să aibă carne și sânge ca ale noastre, să devină ca noi. Era nevoie de o identificare a Lui cu noi, era Dumnezeu proiectat aici și devenit om, identificat cu noi, oamenii. Și iată că, dintr-o dată, în Ființa Lui, El realizează unirea noastră. Și El, în trupul Lui, suferă consecințele păcatelor noastre, urmările căderilor noastre, murind cu ele pe cruce.

Iată cine este Isus. Isus e Acela care a venit să ne devină frate: „Lui nu-I este rușine să ne numească »frați«” (Evr. 2:11). El a venit să se înrudească cu noi, să devină al nostru și să facă El ceea ce ne era nouă imposibil: mântuirea noastră, reabilitarea noastră în Dumnezeu și spălarea noastră de întinăciunile diavolești. Iată ce a făcut Isus.

Fiecare dintre noi are cât de cât o noțiune despre Dumnezeu. Fiecare dintre noi simte, în intimitatea ființei lui, o adâncă insatisfacție în viață și fiecare dintre noi, instinctiv, simte că ceea ce îi lipsește este Dumnezeu. Fiecare dintre noi are dorința aceasta că dacă există Dumnezeu, să-L și cunoască pe Dumnezeu. Dar cum? Cum poți să te cuplezi cu Dumnezeu? Cum poți să ajungi la Dumnezeu?

Răspunsul simplu este: prin Isus Cristos. El Însuși, Domnul Isus Cristos, a spus: „Eu sunt Ușa. Numai prin Mine se poate intra la Tatăl” (cf. Ioan 10:1-14). Și tot El a spus: „Eu sunt calea. Nimeni nu vine la Dumnezeu decât pe calea aceasta, care sunt Eu” (cf. Ioan 14:6), iar apostolul Petru, într-o predică celebră, la Ierusalim, a proclamat următorul lucru: „În nimeni altul nu este mântuire, căci nu este un alt Nume dat oamenilor în care trebuie să fie mântuiți”, decât Numele lui Isus Cristos.

Pastor Daniel Burtic

Sătulețul cu nici 500 de suflete, Otlaca-Pustă, are credincioși de trei confesiuni: evanghelici, catolici și greco-orientali. Circa 55-60 la sută din otlăcani sînt de origine română, deci de religie ortodoxă. Biserica aceasta se găsește pe o mică ridicătură din inima satului și a fost construită în primii ani ai secolului XX. Dar secolul trecut nu s-a sfîrșit fără ca otlăcanii să aibă posibilitatea să-și renoveze, să-și reînnoiască biserica strămoșească.

La început, credincioșii frecventau sfintele slujbe în bisericile de care țineau, ca apoi, din 1898, slujbele să fie săvîrșite în edificiului școlii confesionale, care și-a deschis porțile prin contribuția lui Ștefan Rusu, care a ridicat un edificiu, a dăruit și „...un complex cam de 34 iugere, cu drept de proprietate vecinică, ca din venitul acestui pămînt, cu alte venituri ce s-or mai afla, să se susțină acolo preot-învățător...” cu scopul „...ca și acei sărmani împărăția pe răzoarele Pustei numită Meggyes, să fie împărțită de darul lui Dumnezeu, ce îl revarsă asupra omenirii prin biserică și școală...”

În ultimele săptămîni ale anului trecut, la primăria satului a sosit vestea că, participînd la un concurs, ar putea avea șansa să obțină sprijin financiar pentru lucrările de renovare la biserică. Primarul Szabó Miklós, împreună cu preotul paroh Teodor Rocsin și membrii consiliului parohial au decis să pregătească acest dosar, care trebuia să fie înaintat la Oficiul pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria. Cu o întîrziere de aproape un an, s-a aflat că acei bani care nu au putut fi virăți Autogovernării Românești pe Țară (pentru că aceasta s-a putut înființa numai cu o jumătate de an mai tîrziu), totuși vor fi alocați pentru scopuri românești, deci vor fi împărțiți pentru planuri concrete. Din fondul total de 13 milioane, Autogovernarea Românească din Otlaca-Pustă a obținut 2.750.000 de forinți pentru renovarea bisericii ortodoxe.

Biserica din Pusta Otlăcii

– Am putea crede că această sumă este destul de mare, dar trebuie să vă spun că, după calculele noastre, pentru renovarea întregii biserici ar fi necesare aproape 15 milioane de forinți. Mă gîndesc aici la o reconstrucție, reînnoire exterioară și interioară, inclusiv pictura din biserică. Din cele aproape 3 milioane vom repara acoperișul și turnul bisericii și vom putea face lucrările cele mai necesare pentru păstrarea stării clădirii. – ne-a informat primarul Szabó Miklós.

– De către cine sînt făcute și cine conduce aceste lucrări?

– Bani i-a primit autogovernarea noastră locală, care la ultimele alegeri s-a declarat drept autogovernare românească a localității. Deci noi sîntem principalii responsabili ai acestor lucrări. Dar noi contăm și de la bun început am solicitat și ajutorul profesional al Episcopiei Ortodoxe de la Giula. Sînt cam îngrijorat în legătură cu acest lucru, pentru că personal am vrut să mă întîlnesc de mai multe ori cu Prea Sfințitul Episcop Sofronie, după obținerea sprijinului l-am și invitat aici la noi, însă pînă la ora actuală n-am avut ocazia să discutăm despre aceste planuri, care, cred eu, ar trebui să fie comune. Firma care a fost angajată pentru aceste lucrări este o întreprindere din Bichișciaba al cărei conducător este Tadanai György.

– Cînd am fost acum la

biserică, am văzut că tocmai se lucra la repararea ușii de intrare. Deci se fac și reparații, să zicem, „estetice”.

– Eu sînt convins că bi-

sericile noastre nu merită această soartă vitregă pe care o au. Nu știu cîți ani vor mai trebui să treacă să nu ne mai plîngem de cei 50 de

În altar, deasupra ușii laterale, dinspre sud, este așezată o tablă comemorativă din lemn, cu următorul text:

„S'a zidit această biserică pe spesele bunului creștin ȘTEFAN RUSU și SOȚIA născ. ZENOBIA DRĂGANU, locuitori în Otlaca în anul Domnului 1913 (s.n.) cînd domnitor Maiestatea Sa Împărat și Rege Francisc Iosif I. În dieceză episcop: Ioan I. Papp. Protopop Dr. Dimitrie Barborde Ileni, preot în Otlaca: Gheorghe Tuicu, Iustin Iancu, Romul Mladin, prin zidarul: Anton Kukla și Stifler Macxim măsoară, ambii de den. Aletea”.

(Fragmente din volumul „Din istoria comunităților bisericești ortodoxe române din Ungaria” de Teodor Misaros)

ani, cînd bisericile n-au fost sprijinite financiar. Cînd am început lucrările, ne-am izbit foarte repede de probleme neprevăzute. Un astfel de exemplu a fost sistemul electric din biserică. A fost în așa stare deteriorată, gravă, încît putem da slavă Domnului că n-a fost curențat nimeni. Aceste lucrări au fost musai să fie făcute.

– Pînă cînd trebuie terminate lucrările?

– Încă în această primăvară. Peste cîteva săptămîni va avea loc cea mai mare, și „atractivă”, acțiune: vom ridica de la loc turnul bisericii. Împreună cu întreprinzătorul pe care l-am angajat am fost de acord că mai întîi „clopul” trebuie să fie reparat, și numai după aceea ne putem gîndi la continuarea lucrărilor din interiorul și exteriorul bisericii.

– Otlăcanii sînt oameni credincioși?

– Sîntem așa de puțini, momentan nici 500 de suflete, că nu ne putem permite acel „lux” ca să nu ținem unul la altul sau ca diferitele noastre confesiuni să nu se respecte. Că sîntem credincioși o dovedește faptul că și tradiționalul bal românesc, la care invităm întotdeauna și oaspeți, de altfel prieteni, din România, în special din Țara, l-am ținut cu o săptămînă mai devreme decît cum ne-am planuit, tocmai pentru că nu am vrut să ținem petrecerea în Postului Mare al Paștilor. Bineînțeles, respectăm aceste canoane bisericești, și nu numai acum, că ne-a ajuns așa bucurie mare că putem repara biserica strămoșească.

Eva Iova

Postul cel Mare

Posturile înseamnă mare lucru, înaintea lui Dumnezeu.

Cine postește, mare dar își cîștigă și sînt de mare ajutor.

Cu postul, cu rugăciunile și cu faptele cele bune se capătă împărăția cerului.

Posturile sînt așezate de Domnul Cristos și de Sf. Apostoli ca să le postim.

Postul cel Mare se postește pentru Domnul Cristos, că el a dat legea. Postul lungeste zilele omului.

Cine postește săptămîna cea dintîi a postului, de luni pînă joi, fără ca să mănînce nimic, știe cînd are să moară, cu trei zile înainte.

(Broscăuți)

Un om a postit toată viața lui, fără să mănînce nimic vineri și sîmbătă înaintea Paștelor, și a trăit 106 ani.

(Bobești)

Grecia: Biserica Ortodoxă acceptă vizita Papei

Grecia va fi cea de-a treia țară majoritar ortodoxă (după România și Georgia) care îl va primi pe Papă: Sinodul Bisericii Ortodoxe din Grecia și-a dat acordul pentru această vizită. Este vorba despre o decizie importantă, ținînd cont de polemicile stîrnite în sînul ortodoxiei grecești în 1999, cînd Vaticanul și-a exprimat pentru prima oară intenția de a realiza un pelerinaj la Atena. Cel mai probabil, vizita va avea loc la data de 5 mai și va fi prima etapă a unei călătorii „pauline” (dedica-

tă memoriei apostolului Pavel) ce va mai cuprinde Siria și Malta. Potrivit purtătorului de cuvînt al Vaticanului, Joaquin Navarro Valls, „decizia are o semnificație ecumenică importantă și a fost primită cu recunoștință de către Papa”. Ca și în cazul României și Georgiei (țări pe care Suveranul Pontif le-a vizitat în 1999), un rol decisiv l-a jucat presiunea exercitată de guvern – interesat să-l primească pe Ioan Paul al II-lea din motive de imagine internațională. (Rador)

Sentimente de dragoste primăvăratice

Abia a trecut „Mărțișorul”, ziua de 1 martie, a sosit Ziua Femeii, 8 martie și, după cum am auzit de la niște prieteni din România, ca să nu rămână fără o zi specială a lor, la 9 martie au fost sărbătoriți și bărbații. Și atunci încă nici n-am pomenit Ziua Valentinului, 14 februarie.

Pînă nu de mult se zicea că luna îndrăgostiților este luna mai. Iar acum, trebuie să ne dăm seama, că începînd de la mijlocul lui februarie avem flori proaspete în vase, ghiociei, vioarele, lalele sau trandafiri. Dar dragostea, recunoștința, sentimentele sincere ni le putem exprima nu numai prin flori ci și prin mici cadouri pregătite de noi înșine.

Într-o metropolă a lumii, un tînăr îndrăgostit în mijlocul străzii și-a surprins prietena într-un mod original, cum o arată imaginea.

13 definiții comice despre școală

1. Școala – Castelul groazei
2. Dirigințele și elevii – Ali Baba și cei 40 de hoți
3. Ședința cu părinții – Mult zgomot pentru nimic
4. Anul școlar – Calvarul în serii
5. Lipsa profesorului – O întâmplare extraordinară
6. Ora de teză – Contraspionaj
7. Corigența – Soarta unui om
8. Elevul la tablă – Cadavrul viu
9. Elevul care vine de la tablă – Omul care a văzut moartea
10. Cei care nu suflă – Mizerabili
11. Suflatul – Vînt de libertate
12. Fițuica – Rețeta fericirii
13. Examenul – Procesul maimuțelor

Cîte patru cuvinte...

...dintre cele de mai jos au același sau aproape același înțeles. Grupăți-le! vestit, tolerant, răsfățat, blînd, neascultător, blajin, celebru, răbdător, faimos, rău, indulgent, gîngăș, îngăduitor, renumit, pașnic, plîpînd, firav, slăbuț, prietenos, răzgîiat

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

L. B.

Dezlegare: rău, neascultător, răsfățat, răzgîiat, blînd, pașnic, prietenos, blajin, gîngăș, plîpînd, firav, slăbuț, celebru, renumit, faimos, vestit, răbdător, indulgent, îngăduitor

ANECDOTĂ

Într-o zi, cînd Clemenceau vorbea la Camera Deputaților, un impertinent l-a întrerupt de mai multe ori. Clemenceau l-a pus la punct cu vorbe cam tari, și atunci celălalt începu să-i spună:

– Dar eu am dreptul...

– Dumneata – îl întrerupse Clemenceau de astă dată – ai toate drepturile din lume, în afară de acela de a ține dumneata discursul meu de azi!

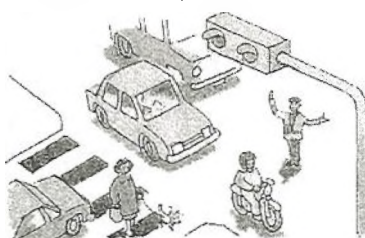
ENCICLOPEDIE GENERALĂ PENTRU COPII

Guvern și politică

Ce este guvernul?

Dacă oamenii ar conviețui fără reguli, oricîteori nu ar fi de acord în anumite privințe, s-ar certa și s-ar isca mari neînțelegeri.

Pentru a evita acest lucru, ei își aleg reprezentanți care să-i organizeze și să facă legi. Aceștia alcătuiesc guvernul.

Ce este politica?

Politica are ca obiect deciziile privitoare la conviețuire. Cei care gîndesc la fel, aceștia se grupează în partide politice.

Conducători

Un dictator este un conducător care-și conduce țara fără a ține cont de nevoile și dorințele oamenilor. El nu le permite oamenilor să voteze. Unii regi și împărați au fost dictatori.

Dacă un conducător refuză să asculte glasul poporului, cîteodată oamenii se înfurie și preiau conducerea, adică fac revoluție.

De ce votăm?

Majoritatea țărilor organizează alegeri electorale la anumite intervale. Prin vot, adulții îi pot alege pe cei care să-i conducă.

Țările sînt împărțite în regiuni iar oamenii votează pentru reprezentanții regiunilor lor. Cei care întru-nesc cele mai multe voturi ajung să guverneze.

Reprezentanții care doresc să ajungă în guvern încearcă să cîștige cît mai multe voturi, promițînd să conducă țara mai bine.

Se pot schimba lucrurile?

Mai mulți oameni care se adună laolaltă pentru a schimba ceva formează un grup de presiune. Ei fac presiuni asupra guvernului pentru a da legi noi. Dacă sînt destui, de obicei reușesc.

Pînă în 1918, femeile din Anglia nu aveau voie să voteze. Multe dintre ele s-au alăturat unui grup de presiune numit sufragete. Ele au organizat demonstrații pentru a obține ceea ce vroiau.

Îndatoririle guvernului

Guvernul are în sarcină multe aspecte ale vieții de zi cu zi.

Oamenii plătesc taxe numite impozite pentru a sigura următoarele:

Majoritatea guvernelor răspund de transporturile aeriene, feroviare și toate sistemele de transport utilizate de oameni.

O parte a guvernului este responsabilă de educație și învățămînt. Guvernul alocă fonduri pentru cercetare și artă.

O altă parte a guvernului asigură respectarea legilor, prin curțile de justiție și forțele polițienești.

Unele guverne au grijă de sănătatea populației, plătiind spitalele și medicii.

Cînd două țări fac comerț, guvernele lor ajută la bunul mers al lucrurilor.

Majoritatea țărilor dispun de armament și forțe armate, necesare în caz de război.

Unele guverne construiesc parcuri, muzee și locuri de agrement pentru populație.

Monitorul calculatorului, poarta spre lume

Mai nou, vrînd nevrînd ne izbim aproape zilnic de cuvîntul *Internet*. Și nu din întîmplare, ci din acel simplu motiv că Internetul a inundat orice domeniu de viață. Nu mai dacă stăm și privim la televizor, aproape fiecare emisiune își are adresa proprie de e-mail, la care îți poți scrie părerea, dar multe programe televizate au și o pagină web, de unde onoratul spectator poate face rost de orice informație legată de acest program. Chiar mai mult, fiecare firmă, instituție politică sau culturală, fundație sau asociație are adresă de e-mail. Dar de ce este așa de important ca cineva să aibă o adresă de e-mail?

E-mailul este o adresă de poștă electronică, care este cu mult mai funcțională decît adresa poștală. În primul rînd, adresa aceasta nu este legată de un anumit oraș, sau casă, locuință, ci se poate găsi de pe tot Globul, oriunde s-ar afla persoana respectivă. Nu trebuie să stai acasă ca să-ți poți primi mesaje, scrisorile. Un argument nespus de important pentru e-mail este că el nu are parametri în timp, pentru că în același moment

În unele țări asiatice așa se învață folosirea calculatorului

cînd e-mailul a fost trimis de pe computerul meu, peste cîteva secunde persoana căreia i-am scris poate citi mesajul, se poate bucura de fotografiile pe care i le-am trimis, chiar dacă ar fi în cealaltă parte a lumii. Dar, să nu uităm cel mai important lucru fără de care nu există nici e-mail, nici informații fără hotare.

Înainte de toate ne trebuie un computer care are programele necesare pentru legătura la Internet. Apoi avem nevoie de o linie de telefon, prin care putem ajunge la fondurile de bază

ale Internetului. Dacă am ajuns deja la această treaptă, putem zice că am avut succes, pentru că lucrul acesta costă bani grei. Nu fiecare este însă atît de norocos ca să aibă acasă un computer conectat la Internet. Ce poate face un astfel de om?

În cele mai multe orașe, dar și în unele sate, există așa-numite Internet Caffee sau Internet House. Acestea sînt niște centre publice, unde poate intra oricine, și la un preț accesibil poate citi, de exemplu, ziare pe Internet, dar își poate face – pe gratis – și o adresă proprie de e-mail. Acest lucru este foarte important, cred eu, mai ales pentru tineretul care stă la sate, pentru tinerii care nu au atîtea posibilități ca tinerii de la orașe. Odată cu intrarea Internetului în sate, s-au deschis porțile lumii și pentru acei tineri, care vor să-și recupereze dezavantajele.

Și dacă „poarta spre lume” este un monitor cu Internet, s-ar putea ca nici tinerii satelor, (mă gîndesc în primul rînd la sătulețul meu Micherechi) să nu-și piardă dorința pentru o viață mai frumoasă.

Gheorghe Berényi

Tabără de copii la Zánka

Tinerii celor 13 naționalități se vor putea împrieteni la malul Balatonului

Secția pentru Naționalități a Institutului Maghiar de Cultură organizează în orașelul de pe malul Balatonului, la Zánka, o tabără pentru tinerii celor 13 minorități din Ungaria. Pot participa din partea fiecărei minorități 60-80 de copii, între 10-14 ani.

Scopul taberei, care se va ține între 17-22 iunie, este cunoașterea reciprocă a culturilor, tradițiilor, limbilor minorităților conlocuitoare în țara noastră, pentru a contribui la educarea unui

tineret cu o concepție sănătoasă de viață. Vor fi ținute cursuri de dansuri și muzică populară, literatură, teatru, artă plastică, artă folclorică, precum și ocupații de religie.

Cu organizarea delegațiilor au fost însărcinate autoguvernările pe țară ale minorităților. Termenul de prezentare la tabără de la Zánka este 30 martie 2001. Formulare se pot obține pe Internet (www.etnonet.hu) sau puteți cere și de la redacția noastră.

De ce nu 13 + 1?

Foarte ușor mi-am putut imagina, dragi copii, cît de bine o să vă simțiți, voi, cei care veți avea ocazia să luați parte la tabăra de naționalitate organizată în iunie, la Zánka. Citind despre proiectul acestei tabere, mi-au venit în minte acele șase săptămîni pe care, la începutul anilor '80, le-am petrecut ca elevă a școlii din Micherechi în orașelul de tineret de pe malul de nord-vest al Balatonului.

Prima dată am stat o lună, atunci aveam și cursuri școlare, iar a doua oară, la tabăra de două săptămîni, am fost într-o vacanță adevărată. În acest orașel, în afară de cîțiva profesori, sînt numai copii. Toată ziua ne-am jucat, am cîntat, am dansat, am făcut sport, ne-am bălăcit în Balaton. Poate să-și dorească mai mult un copil în vacanță?

Nu mi-a fost greu să-mi închipui cîte lucruri frumoase și utile o să învețe acei 60-80 de copii români din Ungaria, care vor putea sta împreună cu alți 700 de copii de diferite naționalități din țara noastră, legînd prietenii și făcînd cunoștință cu limba, cultura și tradițiile acestor popoare. Vor putea învăța dansuri și cîntece țigănești, obiceiuri culinare bulgărești, scene teatrale sîrbești, motive decorative poloneze, etc., iar voi, dragi copii români, le veți putea învăța, de exemplu, copiilor slovaci, sloveni, armeni, dansurile românești din Micherechi și Aletea, cîntecele din Chitighaz și Apateu, le veți spune povești din Otlaca sau le veți arăta cum se fac gubele din Bătania. Cred că atunci cînd vor începe să danseze, să cînte toți reprezentanții celor 13 minorități din Ungaria, va fi ca la o întîlnire internațională, unde se întîlnesc mai multe culturi și limbi.

Unul dintre scopurile taberei de la Zánka va fi cunoașterea reciprocă, și prin asta, dezvoltarea toleranței în gîndirea școlărilor. Însă, după părerea mea, lipsește cîeva de la această tabără: tinerii unguri. Ei de ce nu sînt invitați să facă cunoștință cu limba, cultura, obiceiurile celor 13 minorități cu care trăiesc în aceeași țară? Ei cum vor învăța toleranță, dacă nici nu ne cunosc? Poate ar fi bine dacă în anul următor, organizatorii s-ar gîndi ca tabăra să fie organizată pentru 13 + 1 naționalități...
E. Iova

Încă o dată despre „Mărțișor”

Săptămîna trecută mi-am exprimat gîndurile și amintirile privitoare la obiceiul mărțișorului. Și cu nostalgie am apreciat că azi obiceiul s-a dat uitării, printre românii din Ungaria ne fiind cultivat. Dar, m-am înșelat.

Dintr-un telefon al doamnei Cornelia Taga Mihăiescu am aflat că greșesc. Conducătoarea grădiniței giulane din strada Galamb m-a informat cu bucurie că în instituția lor, copilașii din grupa românească au primit toți cîte-un mărțișor, la fel și educatoarele grădiniței. Aceste mici cadouri au fost comandate și aduse în mod special din România,

dăruirea de mărțișoare urmînd să devină o tradiție. Mai mult chiar: părinții unguri au reclamat, de ce nu au primit toți copii

lașii cîte-un mărțișor. Astfel stînd lucrurile, în anul viitor probabil că toți copilașii vor primi acest mic vestitor al primăverii. E. I.

Goran Bregovic

În concert la Budapesta

Unul dintre cei mai iubiți compozitori de muzică de film ai ultimului deceniu, Goran Bregovic, va concerta la Budapesta, în Sala SAP, în ziua de 19 martie.

Chitaristul, compozitorul și poetul Goran Bregovic s-a născut la Sarajevo dintr-o mamă de origine sîrbă și un tată croat, devenind în anii '70 un idol rock al tinerilor din fosta Iugoslavie, pentru ca apoi să se dedice muzicii de film. Din colaborarea sa cu regizorul Emir Kusturica au rezultat cîteva albume care l-au făcut pe Bregovic celebru în întreaga lume: „Timpul țiganilor”, „Arizona Dreams”, „Underground”.

Adept al îmbinării ritmurilor balcanice tradiționale cu sonorități rock, Goran Bregovic va cînta la Budapesta alături de Orchestra pentru Nunți și Însmormintări (Funeral and Weddings Band), ce are în componență 44 de muzicanți, între care un cor bărbătesc belgradean, o orchestră de coarde, o fanfară țigănească și un cor de bulgăroaice.

În Anul Limbilor Europene

Un aromân condamnat în Grecia pentru că susține existența limbii sale materne

Povestea începe la 1 iulie 1995, la congresul aromânilor din Grecia, ținut în localitatea Naoussa, la care a participat și arhitectul „vlah” *Sotiris Bletsas*, membru al Societății Culturale Aromâne din Atena și observator pentru Grecia în cadrul Biroului European al Limbilor mai puțin Folosite (European Bureau for Lesser Used Languages), organism care funcționează pe lângă Uniunea Europeană. Sotiris Bletsas a înmănat, cu această ocazie, președintelui congresului aromân, *Fotios Kilipiris*, un pliant al EBLUL, cu o hartă lingvistică a Europei, pe care se putea distinge faptul că în Grecia, în afara limbii oficiale, se mai vorbesc încă cinci limbi,

printre care și aromână. Acest fapt a stîrnit furia deputatului circumscriptiei în care se desfășura congresul (regiunea Serres), *Evghenios Haitidis*, prezent la manifestare. El a chemat imediat forțele de ordine și a dispus arestarea lui Bletsas, pe temeiul încălcării articolului 191 din Codul Penal al Greciei, care prevede condamnarea actelor de „diseminare de informații false”. Eliberat în aceeași zi, Sotiris Bletsas s-a văzut tîrît într-un proces care a durat aproape 6 ani, pînă pe 2 februarie 2001, cînd a fost condamnat la 15 luni de închisoare și plata unei amenzi de 500.000 de drahme (aproximativ 1250 de dolari).

a fost printre primele care au protestat contra sentinței împotriva lui Sotiris Bletsas (proponînd, între

nente a României la Consiliul European, să solicite organismului european constituirea unei comisii speci-

Coliba unei familii aromâne

Cazul lui Bletsas, ajuns în vizorul mai multor organizații europene, a fost calificat pe bună dreptate „ridicol”, dar în același timp el a atras atenția asupra faptului că Grecia are un sistem juridic care prevede condamnarea cu închisoarea chiar și a faptului de a pomeni lucruri atît de evidente precum folosirea unei limbi pe teritoriul țării. Degeaba a adus avocatul apărării documente în sprijinul susținerii existenței unui grup de vorbitori de aromână pe teritoriul Greciei – inclusiv statistici guvernamentale, acte ale ministerului de externe, cursuri universitare și disertații doctorale, declarații ale oamenilor politici ș.a.m.d. – sau un lingvist ca martor, care să precizeze că orice formă de comunicare de natură lingvistică între oameni trebuie calificată drept „limbă”. Degeaba a folosit apărarea pînă și extrase din afirmațiile martorilor acuzării, potrivit cărora aromâna se folosește chiar și în circumscriptia Serres, care l-a ales deputat (din partea formațiunii Noua Democrație) pe însuși Evghenios Haitidis.

Acesta din urmă a fost chiar principalul martor al acuzării, dar cea mai interesantă declarație a sa la pro-

ces a fost următoarea: „Bunicii mei nu știau o boabă grecește, ci doar turcește. Dar eu nu am învățat niciodată un cuvînt măcar din acea limbă, ci doar grecește”. Mai mult, spre hazul

Colonie aromână

general, Haitidis a ținut să afirme că „alte limbi nu se vorbesc nicăieri în Grecia”, explicînd că „s-ar putea să fie vorbite de cîțiva indivizi naivi, dar nu grupuri organizate”, sfîrșind prin a spune că, deși sînt vorbite, „ele nu sînt limbi, ci idiomuri”. Același lucru l-au susținut, din păcate, și ceilalți doi martori ai acuzării, *Gheorghios Makris* și *Ioannis Zaparas* care, între ei, vorbeau tocmai „idiomul” în cauză, întrucît sînt aromâni!

Membrii completului de judecată au insistat să politizeze procesul, întrebîndu-i mereu pe martori dacă „are cumva țara noastră pro-

bleme cu minoritățile”. Întrebările adresate acuzatului au fost de genul: „De cîte ori ai fost la Bruxelles și în ce calitate?”; „Cu ce treburi ai fost la Naoussa?”; „Ești un om educat; nu ți-a trecut

prin cap că vei crea scandal distribuind acel pliant?”. Procurorul *Nikolaos Seintis* și-a început pledoaria finală cu cuvintele: „Astăzi avem de-a face cu o problemă importantă, care poate fi rezumată în vorbele poetului: »Limba ce mi s-a dat e greacă«. Problema limbii e fundamentală”.

Și despre EBLUL și-a spus părerea procurorul grec: „Probabil că europenii nu au fost bine informați, de vreme ce un individ anume a alcătuit acel text. Individul trebuie localizat și făcut să suporte consecințele”.

Ei bine, „individul” cu pricina, care a dat prima formă a hărții, în 1991, pe care se găseau 43 de limbi „mai puțin folosite” a fost parlamentarul european *Mark Kililea*. Harta, inclusă în raportul Kililea din 1994, a fost aprobată de Parlamentul European la 2 septembrie 1994, cu 318 voturi pentru, 1 contra și 6 abțineri. Desigur, delegația Greciei în Parlamentul European a votat în favoarea acestui act.

Comitetul Grec Helsinki

alte, arestarea în bloc a membrilor Biroului Uniunii Europene de la Atena, pentru vina de a fi „diseminat informații false”, întrucît pliantul incriminat poate fi ridicat de oricine de la sediul UE din capitala Greciei). Asociația Germană pentru Protecția Popoarelor Asuprite s-a adresat Bundestagului referitor la cazul Bletsas, la fel fundațiile aromâne de pretutindeni, de la New York la Sydney. Biroul Permanent al Camerei Deputaților de la București, sesizat de un „Apel-Protest” adresat de deputatul *Costică Canacheu*, a decis ca, prin membrii delegației perma-

ale care să ceară Greciei, pe de o parte, anularea sentinței și acordarea de reparații morale lui Sotiris Bletsas, iar pe de altă parte modificarea Codului Penal astfel încît să nu mai poată fi condamnate delictele de opinie într-o țară care este, de altfel, membră cu drepturi depline a Uniunii Europene.

Aromânii din Macedonia s-au adresat, la rîndul lor, participanților la summit-ul de la Skopje. Sentința acordată lui Bletsas deschide în mod curios 2001, care a fost proclamat de Consiliul European An al Limbilor Europene. **Cristina Zărnescu**

Grigore Vieru

În limba ta

În aceeași limbă
Toată lumea plînge,
În aceeași limbă
Rîde un pămînt.
Ci doar în limba ta
Durerea poți s-o mîngîi,
Iar bucuria
S-o preschimbi în cînt.

În limba ta
Ți-e dor de mama
Și vinul e mai vin,
Și prînzul e mai prînz.
Și doar în limba ta
Poți rîde singur,
Și doar în limba ta
Te poți opri din plîns.

Iar cînd nu poți
Nici plînge și nici rîde,
Cînd nu poți mîngîia
Și nici cînta,
Cu-al tău pămînt,
Cu cerul tău în față,
Tu taci atunce
Tot în limba ta.

Atena

„Dumnezeu să aibă știre de voi!”

Iubiți cititori, de mic copil îmi plăcea să stau pe câte o laviță din ulița noastră, unde la sfîrșitul săptămînii oamenii gospodari se adunau la o vorbă și unde bătrînii își petreceau toată ziua. Cel mai mult îmi plăcea să fiu în apropierea lui *bace Teodor Drăgan*, *bace Gheoghe Marc* și *bace Ștefan Iuhas*, deoarece ei povesteau multe lucruri interesante pentru mine. Din cînd în cînd mi se adresau: „Ascultă bine, pruncule, că aște nu-s lucruri ușoare!” — și eu ascultam cu gura căscată.

Odată își aminteau despre cum se duceau feciorii din sat de cătană. Toți feciorii, care au împlinit vîrsta de 20 de ani, știau că trebuie să meargă de cătană. În fiecare an, toamna, se bătea toba, chișbirăul striga în gura mare: „*Tăți ficioni născuți în anul cutare să margă la șorozlaș la Salonta!*” Nu era o veste bună nici pentru tineri, nici pentru bătrîni. Cine auzea știrea, zicea: „*Săracii feciori, iară or mere la coțcă!*”

Se cuvenea atunci ca să-

și ia rămas bun de la feciori neamurile, vecinii, prietenii și fetele. În ajunul zilei de plecare li se făceau vizite, dădeau brîncă cu ei și ziceau: „*Doamne ajută, și meri în ceas bun!*” sau „*Dumnezeu să te poarte în pace!*”

Pînă la Salonta era drum lung. Toți mergeau cu căruța, adică cu cocie. Se adunau laolaltă 5–6 tineri. După ce au împănât caii pomeau la drum tot horind și cu voie bună. Prietenii care îi însoțeau, plăteau al-dămaș la cîrciumă. Așteptau cu nerăbdare să vadă care dintre ei o să fie luat de cătană. Cei care n-au avut norocul să scape de datoria față de țară, își împănau clopurile cu pene de fazan sau păun. Fetele le pregăteau prime colorate, lungi de vre-un metru și ceva, pe care le agățau tot la clop. De cele mai multe ori acest lucru era datoria fetelor de măritat. Cătania era grea și lungă. Tocmai de aceea, feciorii se adunau în ziua precedentă în mijlocul satului și împreună cu hididușii mergeau tot dansînd pe ulițele satu-

lui. Oamenii le ieșeau în cale, unii dădeau brîncă cu ei și le ziceau: „*Dumnezeu să aibă știre de voi!*” Își luau rămas bun și de la joc. Feciorul care avea drăguță, acela primea de la dînsa o batistă brodată cu flori, ceea ce însemna că fata îl va aștepta pînă se va întoarce acasă, adică că nu se va mărita cu altul.

Pe vremuri, oamenii nu prea știau să scrie și să citească. Astfel foarte rar primeau vești de la cei odată plecați. Și, zău, așteptarea nu era chiar ușoară, mai ales pentru fetele tinere. Întristate și nerăbdătoare, ele cîntau:

„*Cătănie, mînce-o focu!
Mîncă la fete norocu!
Ciți or mărs la cătănie,
Nici o carte nu mai scrie!*”

Dar mai demult, nu toți tinerii care au fost admiși la șorozlaș mergeau de cătană. Nu! Numai cei mai săraci, căci cei mai înstăriți, cei de gazdă erau scoși cu bani și rămîneau în sat.

După al doilea război mondial lucrurile s-au mai schimbat, însă obiceiul împănăturii clopului și al petrecerii de rămas bun a rămas pînă prin anii '60. Azi, din păcate, s-a uitat tot ce a fost frumos. Nu mai știm cine merge de cătană. Cînd vin pă săbădșag, nu-i mai vezi îmbrăcați în uniformă.

Păi, așa a fost pe vremuri la șorozlaș. Dragi cititori data viitoare vă voi povesti cum a fost la călcat dă fuioare.

Acum rămîneți cu bine:
Vasile Poiendan

Ziua Femeii la Micherechi

Ziua de 8 martie a început la Micherechi ca o obișnuită zi de primăvară. A fost puțin mai cald decît în general, dar oamenii și în această zi tot așa au lucrat în sere, tot așa și-au

zi de cinstire și dragoste. 8 martie este o zi în care noi, bărbații, avem posibilitatea să ne arătăm dragostea și stima față de femei. 8 martie este ziua femeilor, indiferent de vîrstă, de frumu-

făcut munca de pe lingă casă, copiii au mers la școală și grădiniță ca în celelalte zile. În ceva totuși s-a deosebit de celelalte zile: băieții, bărbații și-au găsit cîteva momente din timpul lor ca să felicite femei-

sețe, de origine, de bogăție. 8 martie e Ziua Femeii.

Clubul Vîrstnicilor din Micherechi a sărbătorit într-o atmosferă atrăgătoare Ziua Femeii. Serbarea a început cu un scurt pro-

le — mama, sora, nevasta, fetița, colega, învățătoarea — care stau mai aproape de inima lor. 8 martie este o

gram al școlarilor, organizat de bibliotecara *Maria Iova*, profesoara *Maria Pătea Petrușan* și învățătorul pensionar *Gheorghe Dulău*. Mai întîi, grupa micilor fluierași, condusă de domnul Dulău, a debutat cu un buchet de cîntece populare cunoscute pe meleagurile noastre. După aceasta, membrii cercului literar au onorat femeile cu cîteva poezii ocazionale frumoase, care au stors „mărgelile” de lacrimi din ochii mamelor, bunicilor noastre. Programul școlarilor s-a încheiat cu cîntecele talentatului cîntăreț *Grigore Poiendan*. După acest mic program, membrii clubului au fost invitați la o mică gustare cu prăjituri și răcoritoare, aduse de acasă.

I. Cozma

Zoltán Ruja

Sărbătorirea femeilor la Aletea

Bărbații din Echipa de Păstrare a Tradițiilor din Aletea au felicitat femeile, partenerile lor de dansuri populare, în cadrul unei mici serbări, ținută în ziua de 8 martie. Cu ajutorul buchetelor de flori și a unor mici gustări, bărbații echipei folclorice și-au manifestat onoarea față de femei, invitîndu-le la o mică petrecere, de la care n-au lipsit mult îndrăgitele cîntece și dansuri aletene — ne-a informat *Cheorghe Bágy*, membru al echipei folclorice.

De Ziua Femeii

La sediul Autogovernării Române din Bătania s-au adunat duminică după-masă membrii Clubului românesc din oraș, pentru a

sărbători Ziua Femeii. Bunicile, mamele și fetițele au fost sărbătorite mai mult de copilașii de la grădiniță. Cuvintele de salut au fost

rostite de părintele paroh *Ilie Ciocan* și de reprezentanta autogovernării *Maria Tompan*. După cîntecele și poeziile copiilor, preotul ortodox a oferit fiecărei femei cîte-un mic cadou. Sărbătoarea a continuat cu ascultarea muzicii populare românești și cu consumarea bunătăților pregătite de membrii clubului.

Ce a fost neobișnuit pentru mine: la sărbătoare au participat și femei de origine sîrbă și maghiară. Să mai zică cineva că Ziua Femeii nu e internațională!

O lucrare de bază nu numai pentru cercetători

Chiar dacă istoria nu ține de domeniul preferat de toată lumea, importanța ei nu poate fi contestată. Iar istoria vremurilor abia trecute este și mai dificilă, pentru că ea încă nu a trecut prin filtrul prea multor ani. Tocmai de aceea poate fi considerat drept lucrare de bază culegerea de studii de Pierre Milza și Serge Berstein, apărută în traducere românească în 1998 la Editura ALL. Lucrarea este compartimentată în trei etape: 1900–1945, cu titlu de *Sfârșitul „Lumii Europene”*, 1945–1973, intitulată *„Lumea între război și pace”*, în fine, istoria contemporană de după 1973 cu titlu *„În căutarea lumii noi”*.

Pentru un cititor care vrea să se orienteze în istoria cea mai nouă, în tendințele contemporane, pentru acela volumul III este cel mai concludent. Aici se trage concluzia și se indică tendințele următoare pe baza evenimentelor istorice din anii șaptezeci ai veacului trecut, dînd perspectivele și direcțiunile viitoare, pe baza tendințelor care se conturează încă de la finele acestui veac. Tocmai în asta stă și actualitatea cărții. Mai ales că studiile, după ce se ocupă cu fenomene generale, tratează de momentele de vîrf ale epocii în discuție,

cum ar fi Criza americană, Postcomunismul în Europa de Est, O Japonie dinamică sau Lumea a treia dezbinată și plină de datorii. Din punctul nostru de vedere, capitolele care se referă la destrămarea socialismului sînt cele mai interesante. Cu luciditate obiectivă se face analiza „Brejnevismului”, a noțiunilor de „glasnost” sau „perestroika”, urmînd sfîrșitul comunismului în Europa de Est (1989–1991) și dificultățile fostelor democrații populare.

Ca un indicator de drum pentru secolul XXI stă ultimul capitol: Criza ideologică și noile religiozități. Aici se vorbește de cauzele care au adus la naufragiul marxismului și care au înlocuit o doctrină depășită cu alte idealuri (pseudo)-politice sau (pseudo)religioase, așezînd la loc de frunte drepturile omului și modelul productivist.

Ca un manual de bază pentru istorici și sociologi, culegerea de studii poate fi interesantă pentru orice cititor care vrea să se orienteze cîtuși de puțin în labirintul întîmplărilor istorico-politice din ultimul secol și care ar vrea să cunoască direcția în care pășește societatea umană în mileniul al treilea.

Drepturile omului: Puțină istorie

Tema Drepturilor Omului constituie, de două secole, calea privilegiată prin care „morală” a pătruns în „jungla” pe care o reprezintă relațiile între State. Această concepție a unei morale universale proclamînd drepturile fundamentale și inalienabile ale individului, ridicîndu-se deasupra intereselor egoiste ale popoarelor și fixînd o limită suveranității statelor, se întemeiază în mare măsură pe o tradiție umanistă occidentală care se întinde de la filosofii secolului XVIII pînă la crearea ONU, trecînd prin cele „14 Puncte” ale președintelui Wilson (1914) și charta Atlanticului (1941). Ea este însă adeseori denunțată ca fiind un produs al ideologiei dominante a țărilor bogate, de către guvernanți care, fie că repudiază în totalitate modelul „liberal”, fie – cum este cazul numeroaselor țări ieșite din procesul de decolonizare – fac să prevaleze identitatea culturală și interesul colectiv al popoarelor pe care le conduc față de drepturile individului, după ce au folosit în lupta împotriva colonizatorului principiile morale și juridice pe care acesta le-a propovăduit în permanență (libertate, respectul față de persoana umană, dreptul popoarelor de a dispune de ele însele etc.).

O Europă „à la carte”?

Respingerea tratatului de la Maastricht de către Danemarca în 1992, dificila sa ratificare de către Franța în septembrie, reticențele Marii Britanii, devalorizările mai multor monede europene după toamna lui 1992 și absența politicii comune în fața dramei din fosta Iugoslavie arată că realizarea Uniunii europene nu se face fără dificultăți. Crearea „spațiului economic european”, vastă zonă de liber-schimb regroupînd CEE și cele șapte țări ale AELS este la rîndul său repusă în discuție de către Suedia. În schimb după prăbușirea regimurilor comuniste în 1989–1990, mai multe state ale Europei de Est speră în realizarea unei mari confederații europene unde și-ar putea găsi locul... În acest sfîrșit de secol XX în fața cererilor de

aderare a unilor, a refuzurilor sau restricțiilor altora (Danemarca a ratificat în primăvara lui 1993 un tratat de la Maastricht ușor modificat, pare a se constitui o „Europă cu geometrie variabilă” și cu mai multe viteze.

„Întoarcere la valorile tradiționale”

- Calitatea vieții
- Drepturile omului
- O nouă religiozitate
- Întoarcerea la națiune

Dar tot aici, se atrage atenția asupra unor „Noi marginalități”, dintre care cea mai gravă este *criza de valori* care primește expresii cum sînt violența și antieroul.

AELS – Asociația Europeană a Liberei Economii
CEE – Comunitatea Economică Europeană
UEO – Uniunea Europei Occidentale

Revolta „verzilor”

O dată cu criza mondială, mișcarea a căpătat o amploare fără precedent. Ea a venit să adauge printre marile motive de îngrijorare ale vremii noastre: teama de suprapopulație și de consecințele acesteia (invații, foamete), teama de penuria materiilor prime necesare supraviețuirii societății noastre industriale, teama de bolile legate de degradarea mediului, teama atomică în fine, nu numai cea generată de posibilitatea unui holocaust militar, cît și de deșeurile radioactive produse de centralele nucleare.

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (44)

Gyula Kollányi

debut de presă ● colaborator ● publicist

Cum în prima etapă a apariției ziarului am întâlnit un prim grup compact de tineri elevi-colaboratori (Dana Ianc, Ioan Hotea, Ana Crișan, Margareta Caciora, Liviu Gurban), în seria budapestană a Foii s-a întâmplat ca grupul de colaboratori români, debutanți după 1960 (Petru Mihoc, Teodor Băican, Teodor Cosma), să activeze paralel cu o altă grupare, din afara comunității, susținută de László Ballabás, Lajos Szücs, Roza Ary, Gyula Kollányi. Paradoxul e că doar din această ultimă categorie putem vorbi de o oarecare continuitate a colaborărilor, cînd redacția miza că, odată intrat grupul comunității, acesta să fi întreținut pe mai departe existența ziarului. Ștafeta de predare a sarcinilor ziaristice se amîna pentru perioada redactării ziarului la Giula, după 1971.

Diversă tematic și spontană în manifestarea scrisului său este colaborarea la ziarul românesc a lui Gyula Kollányi [Gy. K.]. Mai mult chiar, pe alocuri, articolul său de gazetă devine spațiul de mișcare și dezbatere ale unor idei, printr-o operație de transfer a informației în formula unui articol-eseu. Acest lucru duce la amestecul stilurilor publicistice în același text, topind în textul pur de informație calități ale textului de me-

ditatie. Operația îi permite o libertate mai largă în abordarea unei palete tematice complexe, încât cititorul pendulează între evenimentul real și proiecția lui în imaginar. Ca joc între secvențe, stil și limbaj jurnalistic, textele lui Gyula Kollányi se apropie de cele ale lui Ioan Halász (Fișa 20), Ștefan Frățean (Fișa 14) sau Stella Nicula (Fișa 29). Ceea ce îl desparte de colegii colaboratori este supralicitarea scenariului realității în zona eseisticii, la granița abia sesizabilă dintre evenimentul brut și posibilitățile lui de așezare în construcție epică.

Debutul la ziarul românesc se petrece în anul 1963 cu un material de călătorie, Băile Herculane (nr. 15 1 aug. 1963). Este mai mult un articol informativ, cu extrase din buletine turistice, ca o invitație publicitară, nerelevant pentru prestația sa ulterioară de colaborator. În aceeași arie tematică, dar cu o formulă de adresare invitație mai directă spre cititorii săi, este textul Ciocolată... ciocolată... ciocolată (nr. 24, 15 decembrie 1963). Călătoria propusă imaginar, avînd ca martor închipuit cititorul tînăr necunoscător, este înregistrată metodic, etapă cu etapă, cu popasuri în diferitele secții ale fabricii de ciocolată din Budapesta.

Categoria cea mai fertilă sub aspect cantitativ o

reprezintă colaborările de tip reportaj de teren, îndeosebi reportaje de școală.

Locurile preferate de jurnalist sînt Aletea, Chitighaz, Bătania sau Micherechi. Cînd ochiul reporterului prinde secvențe din tablă de pioneri (nr. 22, 15 nov. 1964, despre pionieri micherecheni, nr. 16, 16 aug. 1966, despre vacanța elevilor giulani) sau cînd intră în incintă, pentru a surprinde momente culturale cu elevii (Din activitatea unei biblioteci, nr. 6, 15 martie 1966), articolul lui Gy. Kollányi are un început calm, concentrat în datele de spațiu, timp și personaj. În ordinea succesivă a mișcării privirii reportericești apare un moment de dialog, care are cădere să dea greutate și crezare celor relatate. Fie că e cu directoarea bibliotecii din Aletea (Kalász Erzsébet), fie cu profesorul Gh. Petrușan, de la școala din același loc, sau direct cu elevii aleteni (Flora Orlăcan, Florian

Nedro, Ioan Sandu, Ioan Abrudan), dialogul atinge problemele esențiale ale viitorului acestor tineri, proiectele și visurile lor ambițioase (Alegerea profesiei, nr. 9, 1 mai 1964). Formă spontană a dialogului este și însoțirea din mers a interlocutorilor, încât textul-reportaj se deschide larg spre construcția unei lumi de poveste. Unul din cele mai bune texte ale acestui colaborator, Aurica, Ghiță și Ionică (nr. 23, 1 dec. 1965) ne dă ipostaza jurnalistului martor la un act cotidian, postat parcă acolo să observe un obicei intrat în ordinea firească a comunei. E un reportaj în mișcare, dinamic și totodată învăluit de o poezie a marii întâlniri: „Zilnic la ora 7 și jumătate pe porțița casei din str. Kossuth din Chitighaz apar cei trei frați Nedelcu: Aurica, Gheorghe și Ioan, pornind cu pași grăbiți spre

școala cu limba de predare română. După ei mai iese cineva: mama Nedelcu, care-i conduce pînă-n stradă, cuprinzîndu-i cu privirea pe cei trei copii care-i sînt atît de dragi și de care-i atît de mîndră."

Din categoria colaborărilor publicistice, cu caracter festiv, ocazionate de diferite sărbători (eliberarea Ungariei), fac parte textele de evocare prin martori ai evenimentului respectiv. Cînd e vorba de comunitatea din Aletea, publicistul apelează la vocea animatorului cultural Gh. Nistor (În întîmpinarea mării sărbători, nr. 7, 1 apr. 1965) ori cînd evenimentul s-a consumat, face un bilanț al manifestărilor de paradă din Capitală, precum defilarea pionierilor (Două decenii de activitate, nr. 13, m 1 iulie 1966). Dincolo de compromisul epocii, prin cîteva formule ale limbajului de lemn, înerezte contextului general al colaborărilor, asemenea materiale rămîn ca documente ale unui timp și ale unei mentalități, binevenite pentru cercetătorii discursurilor manipulate. Din paleta activității de publicist fac parte și materialele de propagandă și animare a activităților obștești, precum cel despre legislația rutieră (nr. 9, 1 mai 1967).

O tentativă de a intra pe terenul articolului îngust specializat o are Gy. Kollányi spre finele colaborărilor sale la ziarul românesc, intrînd chiar în „pagina culturală”. Textul Sadoveanu în limba maghiară (nr. 5, 1 martie 1967) se vrea o cronică la apariția în limba maghiară a trei volume din opera sadoveniană, ediție îngrijită de Domokos János și V. András. Cronica are și trimiteri comparate, la asemănările și deosebirile dintre tipul de proză sadoveniană și cel al prozei lui Moricz Zsigmond. Astfel de colaborări, care pun în discuție interferențele dintre cele două literaturi, ca și prestația de colaborator la ziarul românesc au avut menirea de a aduce un plus de noutate și a diversifica relieful publicității.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Petru Anton (45), Doina Misarăș (46) și alții.

Din activitatea unei biblioteci

Bejeana de bibliotecă în întreaga țară se dezvoltă dintr-un an, se realizează competențele cheie pentru modernizarea școlii și bibliotecilor, crește interesul și numărul bibliotecilor specializate, care în marele lor număr sunt capabile să adapteze la promisiunile digitale, ele se ocupă dintr-o parte de cititorii studenți și dintr-o altă parte de cititorii din mediul rural, asigurându-se în acest proces de dezvoltare a bibliotecilor din mediul rural, asigurându-se în acest proces de dezvoltare a bibliotecilor din mediul rural.

Un aspect al sfilii de lectură de la bibliotecă din Fieș
În fotografie: elevii Mihail Păgășan, Ștefan Tăbăc și Lăduț K.

Alteori, recomandând carti noi. Pe lângă nume­
rurile și potrivea vîrstei sau volume de cărți, cititorilor
oferim de interes a fiecărui le stau la dispoziție și ziare
cititor. În cititorii nu se in-

În anul 1987, la începutul
perioadei ramai de căpale
distractive, de romanele
genere nu corespunzătoare unor
împreună de căldurii, ci căută
din ce în ce mai des și călăre
de de specialitate.

Una dintre cele mai bine organizate și antrenate biblioteci este cea din comuna Ekk, care actualmente număra aproape 10.000 de volume. Majoritatea volumele sînt cîrmite în limba maghiară dar se găsesc în număr considerabil și cărți în limba română, germană, bulgară și în limba slovacă organizate pentru tinerii din țări vecine. Și instituția simțită și relația elevilor pionierei și social cu limba de predare română și bulgară ca în Ekk. Acesta pînă la o mîna este o problemă în organizarea școlii criteriilor din îndrumarea populației nomadice. Ei fac aproape toate călările în limba

Bibliotecara tovarăsa Ezedet Kocot ne-a informat că anul trecut la Elek Biblioteca a avut 81 de membri-cititori activi. Iar anul acesta, până acum, numărul cititorilor s-a ridicat la 200. Este de așteptat, un număr la stăruială numărul cititorilor să se ridice la peste o mie. Acest număr ar însemna că fiecare al șaselea locuitor din comuna Elek s-a

română, propunându-i pentru citit. Ca rezultat al acestei inițiative a punerii românilor din Elek, anul trecut a crescut simțitor numărul cititorilor români și împreună cu ei în limba română. Plănuim să o limba de predare română a anul acesta vor să-și găsească activitatea lor în această direcție.

Gy. Kollányi

Gy. Kollányi

Sahiştii din Bătania ar merita mai mult ajutor

Duminică, echipa de şah din Bătania a jucat ultimul meci al campionatului din acest sezon. Oaspeţii au fost jucătorii de la Szarvas II. La ora actuală, Bătania a stat pe locul I, iar oaspeţii pe locul 4. Competiţia a durat de la ora 9.00 pînă la 14.00 după-masă. Deşi rezultatul e foarte simplu (10-2 pentru gazde), concursul a adus totuşi clipe foarte emoţionante pentru ambele echipe. Rezultate: Dostán - Palicskó 1-0, Restás - Labancz 1-0, M. Cherecheş - Balatoni 1-0, Monoilovics - Patkó 1-0, L. Farkas - Gombár 1-0 Kulcsár - Gazsó 1-0, Szalai - Révész 1-0, Khelly - Gombár 1-0, Hotoran - Mazán 1-0, Deutsch - dr. Muntean 1/2 - 1/2, Borombós - Csipi 1/2-1/2, Molnár - Takács 0-1. În total 10-2 pentru cei din Bătania. Pentru a se califica în divizia NB II, sahiştii din Bătania urmează să mai joace încă două meciuri de calificare cu Szarvas I, echipă din care mai mulţi joacă şi în Szarvas II. Astfel se mai poate întâmpla orice. Totuşi echipa din Bătania are mari şanse de a se califica în NBII. Competiţia a fost urmărită şi de domnul Tiberiu Grozescu, preşedintele Comisiei judeţene de Şah din Arad:

- În calitatea mea am făcut o adresă către BSE (Battonyai Sakk Egyesület) prin care am

propus un meci de şah cu cei din Arad. Meciurile se vor desfăşura la Arad şi la Bătania încă în anul acesta. La noi în Arad, de aproape 15 ani nu este echipă de şah, dar de cînd eu sînt preşedintele CJSA, din 1999, mă străduiesc să formez echipa aceasta. Pînă acum am reuşit să înfiinţez o secţie de şah în cadrul Clubului Universitar Aurel Vlaicu din Arad. De patru zile s-a aprobat afilierea la Federaţia Română de Şah. Am reuşit ca la Colegiul Naţional Moise Nicoară să se introducă şahul ca materie facultativă. Avem promisiunea de la Inspectoratul Şcolar Judeţean Arad că şahul se va introduce în şcoala aceasta. Aş vrea ca în Arad, începînd din septembrie, în toate grădiniţele din oraş să fie introdus locul de şah. În echipa din Bătania sînt trei jucători din Arad: Laurenţiu Farcaş, Marius Cherecheş şi Ladislau Khelly, care toţi trei fac naveta la meciuri.

Laurenţiu Farcaş:

- După 20 de ani am trecut de la gimnastică la şah, în anul 1960, cînd am făcut armata. Atunci am jucat cu marele maestru Victor Ciocîrtea, care m-a îndemnat să joc şah şi în simultan. Domnului Ciocîrtea i-a plăcut mult cum am jucat şi de la dînsul am învăţat mult. După armată am obţinut categoria II

şi I. şi la Arad titlul de candidat maestru. Acum m-am înscris pe lista FIDE în concursurile de la Bătania. Aproximativ 15 ani m-am ocupat ca antrenor cu copii, la Clubul Sportiv Şcolar Arad şi cei doi tineri, Cherecheş şi Khelly au crescut sub mîna mea.

Marius Cherecheş (28 ani):

- Din 2000 fac naveta la meciurile din Bătania. Din anul 1986 am învăţat şahul de la domnul Farcaş. În anul acesta aş vrea să devin maestru de FIDE. Mai trebuie să adun 27 de puncte la competiţia EIO. Aş vrea să apelez la locuitorii oraşului: dacă sînt pasionaţi de şah, cu multă plăcere am juca împreună cu Khelly cu ei.

Ladislau Khelly (29 de ani):

- Din anul 1983 învăţ şahul de la Laurenţiu Farcaş. Preşedintele Asociaţiei de Şah din Bătania Bajusz György m-a informat că la 22 iunie se va organiza competiţia Agrár Kupa la Bătania, la care vor fi invitate echipe din Arad, Timişoara, Zenta, Novi Sad, din Germania şi Austria. Concursul acesta va fi internaţional, deschis, în sistem elveţian.

Sper că cine a citit articolul acesta, va fi de acord cu mine şi cu titlul articolului că: sahiştii din Bătania ar merita mai mult ajutor.

Scandal cu Hagi

Jucătorul român a fost eliminat de pe teren în minutul 32, fiind cu greu oprit să nu-l agrezeze pe arbitru

„Mi-e teamă de meciul ăsta”, spunea Mircea Lucescu în preţia partidei cu Genclerbirliği, prima în campionat după victoria cu Milan şi calificarea în „sferturile” Ligii Campionilor. „Sînt o echipă de contraatac şi ne pot surprinde, mai ales pe fondul oboselii noastre normale după efortul de miercuri”, continua antrenorul român. A avut dreptate Lucescu. Galata a învins pînă la urmă, cu 2-1, dar după un meci extrem de greu, în care oaspeţii au condus cu 1-0. Şi în care, din nou, personajul principal a fost Gică Hagi.

Dar, din păcate, nu în sens pozitiv. Foarte nervos, românul a fost eliminat, în minutul 32, urmare a unei discuţii aprinse cu arbitru Erol Ersoy, „discuţie” fiind cel mai blînd cuvînt care să caracterizeze incidentul. De fapt, un precedent există. Cei doi s-au aflat faţă în faţă anul trecut, la sfîrşitul lui noiembrie, cu prilejul derbyului Galata - Fener, disputat pe „Ali Sami Yen”. Atunci, Hagi şi Ersoy s-au ciocnit tot timpul, „centralul” alegîndu-se cu o suspendare de 4 etape, federaţia reproşîndu-i că n-a dat dovadă de fermitate şi nu l-a eliminat pe Hagi, care ar fi meritat acest lucru. Tot scandalul s-a amplificat în ziua meciului, sîmbătă, cînd într-un interviu acordat ziarului „Fotomac”, Hagi îl acuza pe Ersoy că este omul lui Fenerbahce şi face tot ce-i stă în putinţă să lovească pe Galata.

„A fost o răzbunare a arbitrului”, opina Mircea Lucescu duminică trecută. „Tot timpul l-a provocat, l-a şicanat. Ori l-a fluierat, ori nu l-a dat ce trebuia şi Gică se enervează la chesitiile astea”. În minutul 32 a izbucnit scandalul. Hagi a centrat de pe partea dreaptă, dintr-o lovitură liberă, iar Hasan Sas a marcat. Arbitrul a anulat golul, motivînd un henţ al lui Hasan, decizie luată după semnalizarea asistentului Birol Budan. „Decizie corectă”, recunoaşte Mircea Lucescu. Hagi

însă a explodat. „Gică i-a zis ceva, iar arbitru l-a dat imediat cartonaş galben”, povesteşte Lucescu. „Gică s-a enervat şi s-a îndreptat spre el. Ersoy cînd l-a văzut că vine, a scos imediat `roşu`. Pentru mine e clar că a fost ceva pregătit”. Din acest moment s-a declanşat infernul. Extrem de nervos, Hagi a încercat să-i ceară socoteală arbitrului, care mai apoi a declarat că-l va da în judecată pe Hagi pentru că a fost brusc, înjurat, tras de tricou şi chiar scuipat. Cu greu au reuşit ceilalţi jucători, secundul Gabi Balint şi masorul Eser Ozaltinder să-l potolească, intervenţia ultimului, un tip extrem de bine făcut, fiind decisivă. Balint a avut şi el de suferit, încaşînd o lovitură în obraz, iar Hagi l-a călcat, în învîlmăşeală, pe arbitru pe picior. Pe marginea terenului, Hagi a continuat să vocifereze şi să gesticuleze spre tribuna oficială, unde se afla preşedintele Federaţiei Haluk Ulusay. Surprinzător, după meci, fostul căpitan al „tricolorilor” a apărut extrem de calm în faţa camerelor de luat vederi. Şi-a continuat însă tirul acuzelor. „Dacă nu se vrea ca Galata să cîştige campionatul, mai bine să ne spună. Ne retragem şi gata”. L-a învinuit apoi pe Erol Ersoy: „E un hoţ. A vrut să ne fure pe faţă. E limpede că a venit aici ca noi să pierdem. El e vinovat de tot ce s-a întîmplat”.

Riscă Hagi 7 luni de suspendare?

Presa turcă e de părere că, fiind recidivist, urmare a deselor sale eliminări, Hagi va fi drastic pedepsit, mai ales că observatorul va înainta un raport amănunţit al celor petrecute. Conform „Milliyet”, sancţiunea ar putea oscila între 3 luni, suspendarea minimă, şi un an, cea maximă, urmînd a se situa, probabil, în jurul a 7 luni. Ceea ce înseamnă că Hagi va juca numai în Ligă pînă la terminarea contractului său. Mircea Lucescu nu era chiar de aceeaşi părere, pînă convins că nu se va ajunge pînă la 7 luni. „Cred că va primi nişte etape de suspendare. Probabil că se va face în aşa fel încît să nu-l am la derbyurile cu Besiktas şi Fenerbahce”. Preşedintele Faruk Suren a ameninţat că-şi va retrage echipa din campionat dacă Hagi va fi suspendat pe termen lung.

ProSport

0 zi atractivă pentru sportivii din Bătania

Bătania-Gyomaendrőd 3-1 (1-0)

Bătania: István - N. - Oláh (Szatmári), Rocskó, Kovács Zs, Simon - Putnoki, Ardelean, Kovács K., (Fekete) - Bíró Turbucz, Zsóri Antrenor: Mákos Árpád

Golurile: Turbucz: minutul 25, minutul 80, Zsóri: minutul 70, Béla minutul 65.

În timpul vacanţei, fotbaliştii din Bătania au jucat numeroase meciuri (amicale de pregătire) care au reuşit foarte bine. Oraşenii au aşteptat mult meciul acesta şi au avut mari speranţe ca echipa lor să cîştige primul meci de acasă. Toată lumea a ghicit care va fi scorul.

Prima repriză a trecut destul de rău, jucătorii au jucat destul de somnoroşi ca în general la începutul campionatelor. Numai golul de la 11 metri susţinut de Turbucz i-a trezit puţin atît pe jucători, cît şi pe suporteri. Repriza a doua au început-o băieţii cu mai mult

elan. Unul dintre jucătorii oaspeţi a crezut că joacă handbal, fiindcă după al doilea cartonaş galben a urmat cartonaşul roşu. Gazdele au avut mai multe ocazii în faţa porţii, dintre care două au reuşit să se finalizeze în goluri. Gazdele au lovit două goluri pe care arbitru le-a anu-

lat. Tînărul arbitru a fluierat greşit în cîteva cazuri, dar nu a omis greşeli mai grave.

Mákos Árpád: Mă bucur tare de cele trei goluri şi de puncte, dar avem încă multe de făcut. Cu jocul de azi nu sînt mulţumit, am făcut prea multe greşeli.

MIC

ROMÂNIA

Luni, 19 martie

6.00 Telematinal 8.25 Bravo, Bravissimo! 9.45 Film 11.30 Știrile de sâmbătă asta! 12.00 Tele-enciclopedia 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Info-mania 13.30 Pro Patria 14.30 Serial. 15.00 Cronica 16.30 Știri 16.35 La țintă 17.15 Serial. 18.00 Impas în doi 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Iartă-mă! 20.45 Scurt pe doi 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Memoria exilului românesc 23.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Războiul domnului de Beaumarchais

Marti, 20 martie

6.00 Telematinal 8.15 Ora G 9.00 Serial 9.45 Jurnalul de prînz 10.00 TVR Cluj 11.00 TVR Iași 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Info-mania 13.30 Iartă-mă! 14.30 Serial. 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.30 Știri 16.35 Pentru dv. Doamnă! 17.15 Serial 18.00 Cu ochii 'n patru 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Film 21.30 Clubul de spiritism 21.45 Jurnalul de noapte 22.00 Videoteca risului 22.45 Lumea dansului.

Miercuri, 21 martie

6.00 Telematinal 8.00 Tezaur folcloric 9.00 Serial 9.45 Jurnal regional 10.00 TVR Cluj 11.00 TVR Iași 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Info-mania 13.30 Oameni ca noi 14.00 Clubul de spiritism 14.30 Serial 15.00 Panorama. Magazin în limba germană 16.30 Știri 16.35 Vino să vezi! 17.15 Serial 18.00 Piața și banii 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial 20.45 Recurs la morală 21.45 Amprente 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film 23.50 Bucuriile muzicii.

Joi, 22 martie

6.00 Telematinal 8.00 Recurs la morală 9.00 Serial 9.45 Jurnal regional 10.00 TVR Cluj 11.00 TVR Iași 12.00 TVR Timișoara 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Info-mania 13.30 Serial 14.30 Serial 15.00 Conviețuire 16.30 Știri 16.35 Medicina pentru toți 17.15 Campionatul mondial de patinaj artistic 18.00 Eu, cetățeanul 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 TVR Cinema 20.50 Scurt pe doi 21.50 Reflecții rutiere 22.00 Jurnalul de noapte 22.20 Film. 23.10 Nocturna melomanului.

Vineri, 23 martie

6.00 Telematinal 8.00 Eu, cetățeanul 9.00 Campionatul mondial de patinaj artistic 9.45 Jurnal regional 10.00 TVR Craiova 12.00 TVR Cinema 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.40 Cu ochii 'n patru 14.30 Tribuna partidelor parlamentare 15.00 De la Est la Vest 15.30 Drepturile omului 16.30 Știri 16.35 Ai carte, ai parte 17.15 Serial 18.00 O vedetă... populară 18.45 Parlamentul României 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Ploua steluțelor Spectacol de divertisment 21.15 Serial. 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Profesioniști 23.15 Intelctualul și puterea.

Sîmbătă, 24 martie

6.00 Magazin folcloric 6.50 Serial. 7.35 Desene animate 8.25 Film 10.00 Drumul spre Europa 10.30 Muzică populară! 11.00 Auto Club 11.30 Casa mea 12.00 Serial 12.50 Jurnalul de prînz 13.00 Arca Marinei 15.00 Campionatul mondial de patinaj artistic 16.15 Ora G 17.00 Teleenciclopedia 18.00 Garantat 100% 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Serial. 20.20 Fotbal: România — Italian 22.20 Jurnalul de noapte 22.30 Telectinemateca.

Duminică, 25 martie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Desene animate 7.30 Universul credinței 9.30 Viața satului 11.05 Tezaur folcloric 12.05 De luni pînă duminică 12.50 Jurnalul de prînz 13.00 Bravo, Bravissimo 14.30 Campionatul mondial de patinaj artistic 16.15 Debut 17.40 Premiul de excelență în cultura românească 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Film 21.20 Știrile de sîmbătă asta 21.45 Fotbal Show 22.30 Jurnalul de noapte.

TVR

Luni, 19 martie

6.00 Autograf muzical (R) 6.15 Desene animate 7.05 Serial (R). Povești vum n-ați mai auzit 7.35 Serial (R). Piatra magică 8.00 Film (R). Hărțuirea 9.30 Știri 9.35 NBA — Campionatul Nord-American de Baschet (R) 11.40 Serial. Domnișoara Andrea 12.35 Răscruci 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Serial (R). Filce și soții 15.30 Documentar (R) 15.45 Mit și istorie (R) 16.15 Țara de piatră 16.45 Euro Doc 17.15 Afaceri la cheie 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.15 Toți, împreună 19.00 Lumea de mine 20.00 Obsesia vitezei 20.45 Sport plus 21.30 Știri 21.35 Știri bancare și bursiere 21.40 Teatrul Național de Televiziune prezintă. Profesionistul 23.35 TVM Mesager 0.05 Telegiurnal TVR 2 (R) 0.30 Documentar 1.25 Senal de călătorii (R) 2.20 Atenție, se cîntă! (R) 3.35 În numele sportului (R) 4.05 Top TVR2 (R) 5.05 Serial (R). Domnișoara Andrea

Marti, 20 martie

6.00 Poftă bună cu Petrișor! (R) 6.15 Desene animate (R) 7.05 Tip-Top. Mini-Top (R) 7.35 Atlas (R) 8.10 Quo Vadis 8.40 E dreptul tău (R) 9.00 Reforma la bani mărunti (R) 9.30 Știri 9.40 NBA Action (R) 10.15 Obsesia vitezei (R) 11.00 Sport plus (R) 11.45 Serial. Domnișoara Andrea 12.40 Tribuna Partidelor Parlamentare 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2. 16.00 Poftă bună cu Petrișor! 16.15 Călătorind prin țară 16.45 Patrimoniul 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.15 Toți, împreună 19.05 Serial. Băieți buni, băieți răi 19.05 Serial. Băieți buni, băieți răi 19.55 Mini atlas 20.00 Pragul de sus 21.30 Știri 21.35 Știri bancare și bursiere 21.40 Film. Masca de argint 23.30 TVR Mesager 24.00 Telegiurnal TVR 2 (R) 0.25 Trupa DP2 (R) 1.50 Pragul de sus (R) 3.20 Afaceri la cheie (R) 3.45 Euro Doc 4.05 Splendorile naturii (R) 5.05 Serial (R). Domnișoara Andrea

Miercuri, 21 martie

6.00 Poftă bună cu Petrișor! (R) 6.15 Desene animate (R) 7.05 Arca lui Noe (R) 7.35 Toți, împreună 8.35 Film (R). Masca de argint 10.25 Știri 10.30 Afaceri la cheie (R) 10.40 Puls 2001 (R) 11.35 Serial (R). Domnișoara Andrea Serial (R). 12.25 Băieți buni, băieți răi 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Poftă bună cu Petrișor! 16.15 Arta apărării 16.45 Opinie obligatorie 17.00 Mit și istorie 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.15 Toți, împreună 19.05 Serial. Băieți buni, băieți răi 19.55 Mini atlas 20.00 Pe mîchie de cuțit 21.00 Răscruci 21.30 Știri 21.35 Știri bancare și bursiere 21.40 Cinematograful de artă. Lubește-ți dușmanul 23.30 TVM Mesager 24.00 Telegiurnal TVR 2 (R) 0.25 Trupa DP2 (R) 1.50 Pe mîchie de cuțit (R) 2.45 Autograf muzical 3.05 Țara de piatră (R) 3.35 Arta apărării (R) 4.05 Lumea de mine (R) 5.05 Serial (R). Domnișoara Andrea

Joi, 22 martie

6.00 Poftă bună cu Petrișor! (R) 6.15 Desene animate (R) 7.05 Ferma (R) 8.10 Cinematograful de Artă (R) 9.50 Știri 10.00 D'ale lui Mitică (R) 11.00 Serial (R). Băieți buni, băieți răi 11.45 Serial. Domnișoara Andrea 12.40 Tribuna Partidelor Parlamentare 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Poftă bună cu Petrișor! 16.10 Misterele vechilor orașe 16.45 Puls 2001 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Autograf muzical 18.15 Toți, împreună 19.05 Serial. Băieți buni, băieți răi 19.55 Mini atlas 20.00 Ora adevărului 21.35 Știri 21.40 Știri bancare și bursiere 21.45 Teri Amos 22.30 Festivalul de Circ de la Massy 23.30 TVM Mesager 24.00 Telegiurnal TVR 2 (R) 0.25 Trupa DP2 (R) 1.55 Ora adevărului (R) 3.30 Teri Amos 4.15 Festivalul de Circ de la Massy 5.05 Serial (R). Domnișoara Andrea

Vineri, 23 martie

6.00 Poftă bună cu Petrișor! (R) 6.15 Desene animate (R) 7.10 Opinie obligatorie (R) 7.30 Patrimoniul 8.15 Tradiții 8.50 Televiziunea, dragostea mea! (R) 9.50 Știri 9.55 Medalion de interpret (R) 10.30 Călătorind prin țară (R) 11.05 Serial (R). Băieți buni, băieți răi 11.45 Serial. Domnișoara Andrea 12.40 Misterele vechilor orașe 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Trupa DP2 16.00 Poftă bună cu Petrișor! 16.15 Spectacolul lumii 16.45 E dreptul tău! 17.00 Reforma la bani mărunti 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 O lume și farmecul ei 18.30 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Mușatinii 19.30 Dezastre 20.05 D'ale lui Mitică 21.10 Serial. Misiune pe chei 22.00 Știri 22.05 Știri bancare și bursiere 22.15 Film. Pe viață și pe moarte 23.45 TVM Mesager 0.15 Telegiurnal TVR 2 (R) 0.40 Trupa DP2 (R) 2.05 O lume și farmecul ei (R) 2.35 D'ale lui Mitică (R) 3.35 Film (R). Pe viață și pe moarte 5.05 Serial (R). Domnișoara Andrea

Sîmbătă, 24 martie

6.00 Documentar (R) 6.35 Serial. Misiune pe chei 7.30 On line (R) 8.00 Teatrul Național de Televiziune (R) prezintă: Mușatinii 9.00 Quo Vadis 9.30 Călătoriile lui Ics 10.00 Serial. Wishbone 10.30 Serial. Povești cum n-ați mai auzit 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Arca lui Noe 12.00 Pe urmele dinosaurilor 12.30 Serial de călătorii 13.00 Știri 13.05 Atlas 14.40 Planeta singuratică 14.30 Secretele modei 15.25 Serial. E încercat să mă mărit! 15.55 Top TVR 2 17.00 Serial. Țata, am încercat-o! 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Prețul succesului 18.15 Televiziunea, dragostea mea! 19.20 Cinematograful, o istorie vie 20.10 Serial. Scurte povestiri cinematografice 20.40 Supranaturalul 21.30 Știri 21.40 NBA Action 22.15 Despre viață și sex 23.00 TVM Mesager 23.30 Documentar 24.00 Telegiurnal TVR 2 (R) 0.10 Serial (R). Țata, am încercat-o! 0.40 Prețul succesului (R) 1.10 Secretele modei (R) 2.05 Supranaturalul 3.00 Serial (R). Scurte povestiri cinematografice 3.30 Despre viață și sex (R) 4.15 Cinematograful, o istorie vie (R) 5.00 Călătoriile lui Ics (R) 5.30 Serial (R). E timpul să mă mărit!

Duminică, 25 martie

6.00 Serial. Wishbone 6.30 Serial. Piatra magică 7.00 Serial (R). Povești cum n-ați mai auzit 7.30 Medalion de interpret (R) 8.00 Tradiții 8.30 Ferma 9.30 Cronici votive 10.00 Serial. Wishbone 10.30 Serial. Povești cum n-ați mai auzit 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Tip-Top, Mini-Top 12.00 Kideo 12.30 Spectacolul lumii 13.00 Știri 13.05 În numele sportului 13.40 Documentar 14.45 Serial. Star Trek 15.35 Corpul uman 16.30 Paralele inegale 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Serial. Doamna Bovary 18.35 Manufacturi tradiționale la Souzhou 18.45 Atenție, se cîntă! 20.00 Film. Mîcu meu asasin 21.30 Știri 21.35 NBA — Campionatul Nord-American de Baschet 24.00 TVM Mesager 0.30 Telegiurnal TVR 2 (R) 0.40 Corpul uman (R) 1.30 Paralele inegale (R) 2.30 Autograf muzical (R) 2.45 Serial (R). Star Trek 3.40 Kideo (R) 4.10 Serial de călătorii (R) 4.35 Planeta singuratică (R) 5.30 Serial (R). Wishbone.

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

19 MARTIE, LUNI (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară — redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

20 MARTIE, MARTI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 10.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Engleza pe înțelesul tuturor — curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

21 MARTIE, MIERCURI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport — rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

22 MARTIE, JOI (redactor: Monica Rocsin)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 „Cuvinte potrivite” — emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămîinii de Edda Ilyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

23 MARTIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.50 Revista presei „Foia românească” 11.52 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Ce e nou la liceul Bălcescu din Giula? — relatează Andreea Gurzău 11.00 „De la 14 la 18 — Liceenii” 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la români din Banatul Sîrbesc — relatează Cornel Mata din Virșeș 11.50 Știri și curiozități din România — relatează Simona Peli din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

24 MARTIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 Party Time — magazin de muzică ușoară 15.00 „Pe undele Europei” — magazin eurorregional 15.58 Încheiere.

25 MARTIE, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40—15.30 Retrospectiva săptămîinii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30 Emisiune religioasă baptistă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00—19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lîngă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

21 martie 2001 (m1 ora 13.25)

Reluare: 24 martie 2001 (m2 ora 10.35)

Programul emisiunii românești:

Întregul spațiu al emisiunii va fi consacrat balurilor românești tradiționale. Camera de luat vederi a Ecranului Nostru a fost prezentă în acest an la balul pe țară din Giula, la Bichișciaba și la Micherechi. Veți fi introduși nu numai în atmosfera petrecerilor, dar veți putea urmări și interviuri cu renumiți cîntăreți de muzică populară.

Realizator: Aurel Becan

PETROM

ESENȚA MIȘCĂRII

În Ungaria
în două localități:
la Bichișciaba și la Nagylak

Radio România
 Internațional
 Emisiunea în limba
 română

În fiecare seară între
 orele 22.00—23.00
 pe frecvența 756 kHz

Locul reclamei
Dumneavoastră

FM 92,1 MHz STEREO RADIO
VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 59-430552, Fax.: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net
— muzică — știri locale și BBC — emisiuni
pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

http://www.rve.net

TRANS WORLD RADIO — ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15—21.45

SW 31 și 49 m — vineri: 18.30—18.45 — sîmbătă:
18.00—18.45 — duminică: 18.30—18.45

Atmosfera „jocului” tradițional la Micherechi

Balul românesc de la Micherechi s-a organizat la sfârșitul acestei săptămîni. Deși petrecerea se desfășoară de ani în șir în perioada Postului Mare, totuși se numără în rîndul acelor care și-au păstrat

Duma și Elena Jurjescu, nume care nu necesită nici un comentariu. Nu este deci de mirare suprasolicitarea biletelor de intrare. „Casa de Cultură de la Micherechi s-a dovedit mică pentru bal, astfel

caracterul pur românesc. În șirul laudelor aduse organizatorilor revine și faptul că an de an reușesc să aducă renumiți interpreți de muzică populară. Astfel, de această dată cei care au început petrecerea în sala Căminului Cultural din Micherechi au putut savura melodiile cîntate de *Elena Merișoreanu, Florica*

cam douăzeci de oaspeți trebuiau așezați în bufet. Ne-au solicitat mult mai mulți săteni bilete de intrare, dar trebuia să luăm la cunoștință cu regret că mai mult de 180 de persoane nu încap. Atît ne permit condițiile.” – ne-a declarat directorul casei culturale *Mihai Ardelean*.

Vestita cîntăreață *Florica*

Duma vine la Micherechi ca la ea acasă. De la organizatori am aflat că în afară de a cînta se angajează chiar și la pregătirea balului, propunînd și organizînd venirea celorlalți interpreți. „Îmi face deosebită plăcere, ori de cîte ori vin aici, deoarece am remarcat că după primele două rînduri mi se cîntă textele de public. Oamenii de aici sînt iubitori de muzică populară, le place folclorul, dansează toată noaptea. Am sesizat că pe CD-ul pe care l-am scos recent sînt și două melodii vechi de aici. Eu sînt de pe zona Crișului Negru, care cuprinde Salonta și aceste părți. Chiar mi-am descoperit rude la Micherechi, mai multe familii de Duma.” – ne-a explicat relația familială cu cei din Micherechi solista din Oradea.

Prin intermediul *Floricăi Duma* a ajuns aici de la Timișoara și *Elena Jurjescu*, care deși a reprezentat o altă zonă folclorică, totuși a reușit să atingă coarda comună cu publicul obișnuit cu muzică din Crișana. „Am venit pentru prima dată în Ungaria să cînt, dar am primit cu bucurie invitația celor de aici, să aduc cîntecele mele bănățene și sufletul meu românesc.” – a comentat interpreta bănățeană intențiile sale, subliniate mai tîrziu și cu un adevărat miniconcert de aproape o oră.

Elena Merișoreanu chiar după prima sa venire a rămas îndrăgostita petrecerii micherechenilor. „Vin pentru a patra oară și îmi umple sufletul cu bucurie să cînt aici, pentru că mă simt ca acasă. Sînt și rămîn ardeleancă, deși trăiesc de 30 de ani la București. Atmosfera de aici este magnifică, nici nu am cuvinte să o descriu.” – a comentat balul din Micherechi *Elena Merișoreanu*, care a rămas încîntată de atmosfera creată de tineret.

Poate celor din loc le-a părut absolut obișnuit

cînd dansatorii din loc s-au întrecut spontan, punîndu-și poate instinctual la cîntar măiestria și exprimarea nuanțată și virtuoză prin dans. Cei veniți din alte părți însă – nu exagerez – au rămas, „cu gura căscată” de această atmosferă evocatoare a „jocului” de odinioară.

La invitația primarului *dr. Gheorghe Ruja* au răspuns printre alții: ambasadorul României la Budapesta, Excelența Sa *Petru Cordoș*, doamna consul *Teodora Pop*, primarul Salonte *Todor Albert*, președintele ATRU *Traian Cresta* și alte personalități din țară și din România. **Ștefan Crăsta**

La balul din Ciaba s-au serbat și femeile

Autogovernarea Românească din Bichișciaba organizează în fiecare an balul românesc la începutul lunii martie, cînd se sărbătorește și femeile. Ținînd cont de această tradiție, s-a adunat acel mănunchi de români – cam 50 de petrecăreți – din reședința județului Bichiș, la Restaurantul Party, din centrul orașului. După ce femeile au fost întîmpinate cu cîte-un buchet de flori, iar oaspeții, printre care s-a aflat și *Andrei Oancea*, consulul general al României acreditat la Seghedin, au fost salutați de *Gheorghe Gros*, liderul românilor din oraș. Petrecerea mai reținută a început cu un mic recital

de muzică populară, susținut la nai de *Marksteiner Béla*. Printre invitați s-a aflat și *Viorel Trofin*, cîntărețul Teatrului de Stat din Seghedin, interpretînd două cîntece. De la președintele Autogovernării românești din loc am aflat despre prezența unei mici delegații din Beiuș, oraș înfrățit cu Bichișciaba. Primarul *Beiușului Nicu Silviu Odobasianu* consideră foarte importante relațiile de înfrățire între localitățile din diferite țări și este convins că a sosit deja și momentul de a recolta roadele colaborărilor concrete. Petrecerea românească din Ciaba a luat sfîrșit pe la miezul nopții.

Șt. C.

